วิทยานิพนธ์

ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่าน ในเด็กปฐมวัย

THE EFFECT OF SHARED READING ACTIVITY PROVISION ON READING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN

นางสาวมัชฌิมา สืบพงษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๕๑

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

ปริญญา

ปฐมวัยศึกษา	การศึกษา
สาขา	**ภาควิชา**

เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย

The Effect of Shared Reading Activity Provision on Reading Skills in Preschool Children

ชื่อผู้วิจัย นางสาวมัชฌิมา สืบพงษ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก _____

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลาธิป สมาหิโต, Ed.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม _____

(รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา _____

(อาจารย์สุดารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

_____

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ _____ **เดือน** _____ **พ.ศ.** _____

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย

The Effect of Shared Reading Activity Provision on Reading Skills in Preschool Children

โดย

นางสาวมัชฌิมา สืบพงษ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)
พ.ศ. 2551

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลาธิป สมาหิโต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และรองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาและสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ รองศาสตราจารย์วรรณา สุติวิจิตร ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู ดร.ศิรประภา พฤทธิกุล และอาจารย์จุไรพร รอดเชื้อ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี่ ทั้งนี้ขอขอบพระคุณโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้ความสะดวกในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการและประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด นอกจากนี้ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ น้อง ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษาที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อครอบครัวของผู้วิจัย โดยเฉพาะมารดาและพี่สาวที่คอยให้กำลังใจให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการศึกษาเสมอมา จนทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี และขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจอีกหลายท่านที่มิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

มัชฌิมา สืบพงษ์

พฤษภาคม 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (4)

บทที่ 1 บทนำ 1
ความสำคัญของปัญหา 1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4
ขอบเขตของการวิจัย 4
ประโยชน์ของการวิจัย 4
สมมติฐานการวิจัย 5
นิยามศัพท์เฉพาะ 5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 8
การอ่านและทักษะการอ่าน 7
การสอนภาษาแบบธรรมชาติ 20
กิจกรรมการอ่านร่วมกัน 36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 45
บทที่ 3 วิธีการวิจัย 50
ประชากร 50
กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง 50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 51
การเก็บรวบรวมข้อมูล 54
การวิเคราะห์ข้อมูล 55
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ 57
ผลการวิจัย 57
ข้อวิจารณ์ 59

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 66

สรุปผลการวิจัย 67

ข้อเสนอแนะ 69

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 71

ภาคผนวก 80

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย 81

ภาคผนวก ข คู่มือแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน 83

ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน 93

ภาคผนวก ง คู่มือแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย 100

ภาคผนวก จ ตัวอย่างกิจกรรมการอ่านร่วมกัน 105

ภาคผนวก ฉ นิทานและเกมประกอบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน 112

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 117

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง 57

2 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง 58

ตารางผนวกที่

1 ตารางรายชื่อหนังสือสำหรับเด็กประกอบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน 88

2 ตารางสรุปกิจกรรมการอ่านร่วมกัน 8 สัปดาห์ 89

3 ตารางโครงสร้างแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย 103

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	49
2	ลำดับขั้นการอ่านของเด็กปฐมวัย	63

ภาพผนวกที่

1	กิจกรรมการอ่านร่วมกัน ครูและเด็กอ่านนิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง	106
2	กิจกรรมสื่อภาษา ประดิษฐ์หุ่นถุงมือตัวละครในนิทาน เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง	106
3	กิจกรรมการเล่นเกมทางภาษา เด็กเล่นเกมหาชื่อตัวละคร “เธออยู่ไหน”	107
4	ธนาคารคำ คำว่า “ม้า”	107
5	ทักษะการอ่านคำที่คุ้นเคย เด็กพบเห็นคำว่า “ต้นไม้” ซ้ำ ๆ หลายครั้ง	108
6	ทักษะความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ เด็กทราบความหมายของ คำว่า “แดง”	108
7	ทักษะการอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน เด็กคาดเดาคำจากภาพประกอบในนิทาน	109
8	ทักษะการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ เด็กเล่นเกม “ล้วงกล่องหาคำเหมือน”	109
9	ทักษะการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน เด็กชี้และหาคำที่ขึ้นต้นด้วย “ร” เหมือนกัน 2 คำ	110

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
10	การประเมินทักษะการอ่าน จากนิทานเรื่อง “บีก้าม้าน้อย”	109
11	การเล่าประสบการณ์เดิมของเด็ก และการพบเห็นคำว่า “นอน” บ่อยครั้ง	111
12	การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยวิธีลงมือปฏิบัติทำไข่เจียวด้วยตนเอง	111

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดแนวคิดต่าง ๆ ที่แปลกใหม่เพิ่มขึ้น และใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว จนทำให้เกิดพัฒนาการทางสังคมและสติปัญญา (อนงค์ วรพันธ์, 2546: 6) การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญทักษะหนึ่ง นอกจากการฟัง การเขียน และการพูด เพราะเป็นทักษะที่คนทั่วไปใช้ศึกษาหาความรู้ให้แก่ตนเองตลอดมา นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ แม้จะไม่ใช่ประสบการณ์โดยตรง แต่ก็ทำให้ผู้ที่ได้อ่านมากเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น (จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ, 2543: 83)

องค์การสหประชาชาติได้เสนอให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศช่วยกันรณรงค์ให้ทุกคนในโลกนี้อ่านหนังสือให้ออกทั้งหมดในปี พ.ศ.2543 เพราะตระหนักในความสำคัญของการอ่าน ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกมักจะเสียเปรียบกลายเป็นคนล้าหลังไม่ทันโลก ไม่ทันเหตุการณ์เสียรู้ได้ง่าย และไม่เชื่อมั่นตนเอง ไม่มีความสุขในการเข้าสังคม (ไพพรรณ อินทนิล, 2546: 7) การอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านจะมีส่วนช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ผู้ใดมีความสามารถในการอ่านหนังสือเป็นพิเศษมักจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพและในชีวิตมากกว่าคนที่อ่านหนังสือได้น้อยและอ่านช้า โลกปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นโลกของการอ่านเพราะการอ่านแทรกอยู่ในกิจกรรมทุกประเภททุกแห่ง ทั้งนี้เพราะในการสื่อสารซึ่งกันและกันต้องอาศัยการอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านจึงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ คนเราใช้อาหารหล่อเลี้ยงร่างกาย ในขณะที่ใช้การอ่านหล่อเลี้ยงสมอง ถ้าต้องการให้สมองเจริญเติบโตก็ต้องอ่านให้มาก (กานต์มณี ศักดิ์เจริญ, 2546: 89)

ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลประกาศให้เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ได้มีการดำเนินการและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการอ่านเพราะรัฐบาลเชื่อว่าการสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนรักการอ่านนั้นคือจุดเริ่มต้นนำไปสู่สังคมการเรียนรู้ได้อย่างดียิ่ง (เกษม วัฒนชัย, 2544: 4-6) ดังนั้น จะเห็นว่าการอ่านคือหัวใจของการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นและ

เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ การอ่านจึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ โดยเฉพาะกับเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ภาษาและพัฒนาการอ่านให้เจริญงอกงามต่อไป (มยุรี กันทะลือ, 2543: 10)

เด็กที่มีทักษะการอ่าน มีสมาธิในการอ่านต่อเนื่อง จับใจความของเรื่องได้ชัดเจน มีอารมณ์และจินตนาการร่วมอยู่ด้วย จะทำให้เด็กมีความชำนาญในการรับรู้ทางด้านการคิดเป็น การสรุป การโต้ตอบ การแสดงออก และการสื่อสารกับผู้อื่นชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งทักษะการอ่านนี้จะสามารถนำไปสู่ความเป็นคนฉลาดได้ (นิดดา หงษ์วิวัฒน์, 2537: 8) สำหรับเด็กปฐมวัยสามารถสอนอ่านหรือหัดให้เด็กอ่านได้ โดยการอ่านของเด็กจะมีประสิทธิภาพหรือไม่อยู่ที่การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และไม่ฝืนจิตใจเด็ก แต่ปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านพัฒนาทักษะทางภาษา โรงเรียนส่วนใหญ่จะเร่งรัดให้เด็กอ่านออกด้วยการเรียนสะกดคำ เน้นอ่านเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ (นิตยา วิยาภรณ์, 2547: 14-18) นอกจากนี้ลักษณะของกิจกรรมยังเป็นเพียงการเล่านิทานหรืออ่านนิทานให้เด็กฟังแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย การเล่นเกมการศึกษาอย่างอิสระ โดยไม่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กอย่างมีทิศทางเท่าที่ควร และยังอาจส่งผลทำให้เด็กที่มีความพร้อมกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการอ่านของตนเอง (นิไพพรรณ เกิดสว่าง, 2547: 2) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า อัตราการไม่รู้หนังสือของคนไทยในสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน เกิดจากการมุ่งให้เด็กอ่านได้โดยไม่คำนึงถึงการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กเป็นการทำลายความสนใจและทัศนคติที่ดีของเด็กที่มีต่อภาษาตั้งแต่เด็กยังอ่านไม่ได้ เป็นการสูญเสียศักยภาพในการอ่านออกของเด็ก (บุษบง ตันติวงศ์, 2535: 50)

ทัศนคติที่ดีต่อการอ่านเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากเด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่านแล้วย่อมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสอนได้โดยตรงแต่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดได้โดยการปลูกฝังผ่านกิจกรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมการอ่านให้เด็กปฐมวัยทำได้หลายวิธี โดยใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรม เนื่องจากเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีจากประสาทสัมผัส การมองเห็น การจับต้องสิ่งของรอบตัว (ชลาธิป สมาหิโต, 2549: 160) อีกทั้งกิจกรรมการอ่านไม่ควรเป็นการสอนอ่านโดยตรง หรือติดอยู่กับการใช้หนังสือเรียน เพราะการสอนอ่านนั้นจะไม่ทำให้เด็กอ่านเก่งหรืออ่านได้เร็ว แต่ควรเป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจ เช่น การแสดง การเล่านิทาน การเขียน การสนทนากับครูและเพื่อน และการศึกษานอกสถานที่ (หรรษา นิลวิเชียร, 2535: 224) นอกจากนี้กิจกรรมการอ่านควรมีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้คิด กระตุ้นให้อ่าน ได้เห็นตัวหนังสือรอบด้านสม่ำเสมอ มีหนังสือน่าอ่าน ได้อภิปราย

ตอบโต้ร่วมกันกับครูขณะฟังนิทาน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางภาษาได้เป็นอย่างดี (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2545: 118)

กิจกรรมการอ่านร่วมกันเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเห็นแบบอย่างการอ่านที่ดีจากผู้ใหญ่ เด็กได้มีประสบการณ์การอ่านจากสื่อหลาย ๆ ประเภท เช่น นิทาน เพลง คำคล้องจอง โดยจัดขึ้นระหว่างครูกับเด็กในกลุ่มใหญ่ (สุภัทรา คงเรือง, 2539: 23) นอกจากนี้การอ่านร่วมกันยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ ข้อความ ทั้งครูและเด็กอ่านด้วยกันอย่างมีความหมาย คาดเดาเนื้อเรื่อง เหตุการณ์ สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับเด็กทุกด้าน เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสุขจากการได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน เด็กได้ใช้ประสบการณ์เดิมของตนที่มีอยู่ในการค้นหาและสำรวจประสบการณ์ใหม่ ๆ (สุทธิรัตน์ แก้วเล็ก, 2547: 30)

นอกจากนี้ Lamme and Lee (1990: 295-297) ได้กล่าวถึง กิจกรรมการอ่านร่วมกันว่าเป็นการช่วยให้เด็กได้รับการฝึกฝนทักษะทางภาษา เด็กจะกลายเป็นนักอ่านที่มีความสามารถเรียนรู้การอ่านอย่างต่อเนื่อง มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน มีความเชื่อมั่นในตนเองและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กจะเป็นนักคิด นักปฏิบัติที่เรียนรู้ภาษาอย่างมีความสุข การอ่านร่วมกันจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการอ่าน เด็กจะเรียนรู้กระบวนการที่ทำให้เกิดความคิด การคาดเดาเหตุการณ์และมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ และหนังสือ นอกจากนี้การอ่านร่วมกันจะทำให้เด็กอ่านสนุกสนาน เด็กจะได้รับประสบการณ์ที่ควรได้ รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและร่วมมือกันโดยปราศจากการบังคับ นับว่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาข้อมูลและแนวคิดของนักการศึกษา พร้อมทั้งปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการอ่านร่วมกันเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ซึมซับภาษาจากตัวหนังสือ เรื่องราวที่ฟัง การเห็นคำคุ้นตา การใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก เป็นการสอนอ่านที่ไม่ได้มาจากการบังคับของครู หรือเร่งรัดให้เด็กอ่านออก ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันว่าจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัยได้เพิ่มขึ้นหรือไม่ เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กมีทักษะการอ่าน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ

เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายและหญิงอายุ 3½ -4½ ปี ที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย

   2.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการอ่านร่วมกัน

   2.2 ตัวแปรตาม คือ คะแนนทักษะการอ่าน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์

ประโยชน์ของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ได้กิจกรรมการอ่านร่วมกันที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย

2. เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการอ่านร่วมกันในระดับชั้นอื่นต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการอ่านสูงขึ้น หลังได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชายและหญิง อายุระหว่าง 3½ -4½ ปี ที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทักษะการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านของเด็กปฐมวัยจากการประเมินด้วยแบบประเมินทักษะการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

การอ่านคำที่คุ้นเคย หมายถึง การที่เด็กอ่านออกเสียงคำที่เคยพบเห็น จากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ หมายถึง การที่เด็กเข้าใจความหมายของคำศัพท์ว่าหมายถึงอะไร และบอกความหมายของคำที่อ่านได้

การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน หมายถึง การที่เด็กอาศัยภาพเป็นเครื่องชี้แนะเพื่อคาดเดาความหมายของคำ

การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ หมายถึง การที่เด็กชี้และบอกคำศัพท์ที่เหมือนกัน ซึ่งอยู่ในหน้าเดียวกันได้

การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน หมายถึง การที่เด็กชี้และบอกคำสองคำที่มีอักษรตัวแรกของคำเป็นตัวอักษรตัวเดียวกัน

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน หมายถึง วิธีการที่ครูจัดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เด็กคุ้นเคยกับการอ่านด้วยการอ่านนิทาน ผลงานของเด็ก และการอ่านจากธนาคารคำ โดยเป็นการอ่านที่ครูอ่านให้ฟัง หรือเด็กอ่านตามครู หลังจากฟังนิทานแล้วเด็กต้องทำกิจกรรมเพื่อสื่อสาระนิทานร่วมกัน ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

การอ่านร่วมกัน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างครูกับเด็กทั้งชั้น โดยครูอ่านนิทานให้เด็กฟัง หรือเด็กอ่านตามครู รวมถึงการมีส่วนร่วมของเด็กในการอภิปราย ซักถาม สนทนาจากการอ่านนิทานร่วมกัน

การสื่อภาษา หมายถึง กิจกรรมต่อเนื่องที่ทำหลังจากกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เพื่อให้เด็กถ่ายทอดความหมายจากสิ่งที่อ่าน โดยเป็นกิจกรรมที่เด็กทำรายบุคคล หรือทำเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย การวาดภาพ การเล่าเรื่องจากภาพ การเล่นบทบาทสมมติ การทำงานศิลปะ การปั้น การต่อเติมภาพ การปะติดภาพ และการประกอบอาหาร

การเล่นเกมทางภาษา หมายถึง กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากการอ่านร่วมกัน และการสื่อภาษา รวมถึงเพื่อฝึกฝนเฉพาะทักษะการอ่านด้านการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และด้านการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันให้เด็กมีความชำนาญมากขึ้นด้วยการใช้เกม โดยจัดขึ้นให้เด็กเล่นเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย เกมคุ้นเคยคำ เกมจับคู่ภาพ เกมจับคู่คำ เกมใบ้คำ เกมโดนิโน เกมหาชื่อตัวละคร และเกมเรียงลำดับภาพ

ธนาคารคำ หมายถึง สื่อการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบการสอนและการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน โดยมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นแผ่นป้ายกระดาษ ขนาด 30x20 นิ้ว ซึ่งเป็นที่รวบรวมคำศัพท์ที่กำหนดให้เด็กรู้จักในแต่ละสัปดาห์ รวมทั้งหมด 8 คำ ได้แก่คำว่า ม้า แดง พ่อ นอน เท้า ไข่ อาหาร และต้นไม้ เมื่อเรียนคำศัพท์คำใดไป เด็กจะนำบัตรคำที่เรียนนั้น ๆ ไปติดกับแผ่นป้ายธนาคารคำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อให้เด็กรู้จักกับรูปร่างของคำ 2) เพื่อให้เด็กเห็นคำบ่อย ๆ คุ้นเคยกับคำ 3) เพื่อให้เด็กรับรู้และเข้าใจว่าคำต่าง ๆ เหล่านั้น คือคำที่ได้เรียนไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมดังต่อไปนี้

การอ่านและทักษะการอ่าน
แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
กิจกรรมการอ่านร่วมกัน
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การอ่านและทักษะการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านในลักษณะต่าง ๆ กันดังต่อไปนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540: 1) กล่าวว่า การอ่าน เป็นลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสาร ซึ่งผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

ชุมจิรา เลาหบุตร (2542: 8) ได้กล่าวว่า การอ่าน คือ การรับการถ่ายทอดความหมายจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยใช้ตัวอักษรเป็นสื่อความคิดและเจตนาของผู้เขียน หรือการทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2543: 83) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือการรับสารในรูปของตัวอักษรมาแปลเป็นความรู้ความเข้าใจของผู้อ่านโดยผ่านการคิด ประสบการณ์และความเชื่อของตน

วชิราภรณ์ ชุมพล (2547: 6) กล่าวว่า การอ่าน คือ การสร้างความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด ซึ่งผู้อ่านทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของสิ่งที่อ่าน หรือจากที่ผู้เขียนถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษา จะเข้าใจมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความสามารถในการใช้ความคิดและความสนใจในการอ่านของเด็ก เพราะถ้าเด็กสนใจในสิ่งใดแล้ว เด็กจะทำสิ่งนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นการรับสารที่เป็นตัวอักษร โดยที่ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจของความหมายของคำ ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ได้อ่านนั้น

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2549: 9) มีความเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ โดยการอ่านเป็นกระบวนที่จะต้องพัฒนาไปเรื่อย ๆ ให้สามารถอ่านได้อย่างรวดเร็ว แตกฉานและใช้ความคิด มีเหตุมีผลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ เพิ่มพูนความรู้ เสริมบุคลิกภาพ สามารถนำความรู้หรือความคิดจากการอ่านไปเขียนหรือไปพูดให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตัวเองและสังคม พัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้

วรรณี โสมประยูร (2539: 121-122) กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านภารกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง

4. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้ประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรือการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

5. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่าสนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

6. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลาจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญ วรรณคดี ช่วยให้อนุชนรู้จักอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

ความสำคัญของการอ่านกล่าวโดยสรุป คือ การอ่านถือได้ว่าเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันและในยุคสังคมปัจจุบัน เพื่อการแก้ปัญหา แสวงหาความรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาบุคลิกภาพ เกิดความคิดสร้างสรรค์และความเพลิดเพลิน และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ความหมายของทักษะการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ทักษะการอ่าน” ดังนี้

Cochrane *et al.* (1984 อ้างใน มยุรี กันทะลือ, 2543ก: 18) ได้นิยามว่า ทักษะการอ่านหมายถึง การทำความเข้าใจตัวอักษรและเสียงต่าง ๆ การรู้จักคำ ตลอดจนนำไปใช้ได้ กล่าวคือ เด็กสามารถจำคำบางคำได้ เช่น ชื่อตัวเอง และคำที่พบบ่อย ๆ เด็กจะเรียนรู้และทราบความหมายของคำและนำไปใช้ได้ถูกต้องก่อนคำอื่น ๆ

Brian (1992: 15-19) กล่าวว่า ทักษะการอ่าน หมายถึง การรู้จักคำศัพท์มากขึ้น เข้าใจคำที่เป็นประโยคว่าเป็นประเด็นหรือเรื่องที่สำคัญ สามารถโยงภาพเข้ากับคำหรือตัวหนังสือ สามารถออกเสียงตามคำได้

ประเทิน มหาขันธ์ (2530: 100) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะการอ่านของเด็ก คือ ความสามารถในการจำแนกความแตกต่าง ความเหมือนของคำได้ การเข้าใจความหมายของคำ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปความหมายของทักษะการอ่านได้ว่า ทักษะการอ่าน คือ ความสามารถของเด็กในการอ่านคำที่คุ้นตาได้ การรู้จักคำศัพท์เข้าใจความหมายของคำ สามารถสังเกตความเหมือน ความต่างของคำศัพท์ รู้จักใช้รูปภาพในการคาดเดาคำ หรือเนื้อเรื่องได้

องค์ประกอบที่มีต่อทักษะการอ่าน

Smith and Johnson (1976: 20-27) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านการอ่านและทักษะการอ่านของเด็กไว้ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา การอ่านจัดเป็นงานประเภทหนึ่งที่เด็กจะต้องพัฒนาให้เกิดความสำเร็จ การพัฒนาด้านการอ่านนี้ พบว่า เด็กบางคนจะทำได้ดีกว่าเด็กบางคน และทั้งนี้เนื่องมาจากระดับสติปัญญาที่ไม่เท่ากันนั่นเอง ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่าความสามารถในด้านการอ่านและระดับสติปัญญามีความสัมพันธ์กันสูง

2. วุฒิภาวะและความพร้อม การเริ่มต้นสอนอ่าน จะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความสามารถของเด็กควบคู่กันไป เพราะการอ่านต้องอาศัยทักษะต่าง ๆ ที่เป็นทักษะย่อย ๆ ประกอบกัน เช่น การใช้สายตา การใช้อวัยวะในการออกเสียง เป็นต้น การที่รอให้เด็กพร้อมหรือพัฒนาความพร้อมในการอ่านนี้จะช่วยป้องกันความล้มเหลวในการอ่านที่จะเกิดขึ้น

3. แรงจูงใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เด็กอ่านมีทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก แรงจูงใจภายในเกิดขึ้นจากการค้นพบคุณค่าของการอ่านด้วยตนเอง เช่น ได้รู้เห็นจากเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนานจากเรื่องที่อ่าน เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจภายนอกได้มาจาก

การส่งเสริมของพ่อแม่ ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ ในรูปของการให้รางวัล คำชมเชย การรายงาน การแนะนำด้านการอ่าน เป็นต้น

4. สภาพร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงจะมีทักษะการอ่านมากกว่าเด็กที่เจ็บป่วยเป็นประจำ เพราะสภาพร่างกายที่ไม่สมบูรณ์จะทำให้เด็กขาดสมาธิและต้องขาดเรียนบ่อย ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนการสอนอ่านของเด็ก

5. สภาพอารมณ์ ทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือครูต่างตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและพยายามคาดหวังให้เด็กเป็นคนที่อ่านหนังสือเก่งและคล่อง สภาวะความเครียดจะทำให้การอ่านการเขียนไม่ประสบความสำเร็จ

6. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนจะมีผลต่อการอ่านของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวรักการอ่าน อ่านหนังสือเป็นประจำและรู้คุณค่าของการอ่านจะมีความรอบรู้และชำนาญมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวไม่สนใจการอ่าน และไม่เคยพูดถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้อ่าน ส่วนสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน เช่น จำนวนหนังสือที่มีอยู่ ประเภทของหนังสือ

7. การจัดโปรแกรมการอ่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้แสดงความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่านนั้น จะมีอิทธิพลต่อการอ่านมาก นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับอุปกรณ์และวิธีการสอน ประเภทของหนังสือ และการสนับสนุนของครูจะมีอิทธิพลดึงดูดความสนใจของเด็กเข้าไปสู่การอ่านหนังสือได้

เชริษา ใจแผ้ว (2532: 98) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะการอ่าน ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย หรือวุฒิภาวะโดยทั่วไป

2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา

3. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมและอารมณ์

4. องค์ประกอบด้านความสามารถการจำแนก ความแตกต่างของสิ่งที่เห็นหรือความสามารถในการรับรู้ภาพที่เห็น

5. องค์ประกอบด้านการจำแนกภาพด้วยสายตา จำแนกด้วยหู และการจำรูปคำ

6. องค์ประกอบด้านความสนใจและแรงจูงใจ

7. องค์ประกอบอื่นด้านฐานะ เศรษฐกิจ สังคม

8. องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นในตนเอง

ดังนั้น องค์ประกอบที่มีผลต่อทักษะการอ่านของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา วุฒิภาวะ ความพร้อมทางด้านร่างกายและอารมณ์ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การให้ความสนใจและคำชมเชย แรงจูงใจ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยที่ครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการอ่านของเด็กอย่างต่อเนื่อง พร้อมที่จะเรียนในขั้นที่สูงต่อไปได้ดี

พัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางด้านการอ่านของเด็ก หรือผู้อ่านแต่ละคนจะมีทั้งความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด ซึ่ง Jalongo (2000 อ้างใน ชลาธิป สมาหิโต, 2549: 33-37) แบ่งระดับพัฒนาการการอ่านออกเป็น 7 ระดับ อย่างไรก็ตามพัฒนาการของเด็กแต่ละคนอาจจะมีลำดับขั้นที่ไม่เรียงตามระดับเช่นนี้เสมอไป พัฒนาการทั้ง 7 ระดับมีดังนี้

1. เข้าใจว่าหนังสือคืออะไร หรือขั้นรู้จักหนังสือ

ช่วงอายุวัยที่เข้าสู่ระดับที่ 1 คือ ช่วงวัยเด็กทารกจนถึงประมาณ 3 ขวบ เด็กวัยนี้สามารถแยกแยะระหว่างหนังสือกับของเล่นออกจากกันได้ เด็ก ๆ จะมองดูหนังสือด้วยความสนใจ เปิดดูภาพที่มีสีสันสดใส สนใจรูปลักษณะของหนังสือที่มีการสร้างสรรค์รูปทรงที่แปลกตาออกไป เด็กวัยนี้เปิดดูหนังสืออย่างไม่ได้สนใจการเรียงไปตามลำดับหน้าคือ อาจจะเปิดจากปกหน้าไปยัง

ปกหลัง เปิดพลิกกระดาษทีละแผ่นหรือเปิดข้ามหน้าไปจนกระทั่งถึงหน้าสุดท้าย เด็กบางคนอาจจะจับหนังสือกลับทิศทาง เด็กในช่วงวัยนี้เริ่มที่จะสามารถควบคุมกล้ามเนื้อมือในการหยิบจับหนังสือได้แล้ว ดังนั้นเด็กจึงควรจะได้เห็นตัวอย่างที่ถูกต้องในการใช้หนังสือ ซึ่งหมายรวมถึงการถือหนังสือ การเปิดหนังสือจากหน้าแรกไปยังหน้าสุดท้าย การเคลื่อนสายตาจากบนลงสู่ล่างจากซ้ายไปขวา หนังสือที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ควรจะทำด้วยกระดาษหรือวัสดุที่มีความแข็งแรงทนทาน เช่น กระดาษหนา ๆ ผ้าพลาสติกที่ปลอดภัยต่อเด็ก

2. รู้จักการใช้หนังสือ

เมื่อเด็กอายุราว ๆ 2 ขวบครึ่งถึง 3 ขวบ เด็กเริ่มที่จะเรียนรู้ว่าหนังสือมีไว้ทำอะไร และการใช้หนังสือที่ถูกต้องควรจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร ตัวอย่างเช่น เด็กเรียนรู้วิธีการจับหนังสือตั้งขึ้น การเปิดหนังสืออ่านทีละหน้าและการดูแลหนังสือให้อยู่คงนาน การใช้หนังสือในช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่เรียกว่า ชี้-พูด-เชื่อมโยง (Point-Say-Connect) คือ เด็กเริ่มชี้ไปที่รูปภาพในหนังสือเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่เด็กเคยได้รับหนังสือที่เด็กในวัยนี้ชอบอ่านเป็นหนังสือที่มีการผูกเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ตัวแสดงมีไม่มากนัก ใช้ภาษาง่าย ๆ เด็กจะชอบหนังสือที่มีเนื้อเรื่องแต่งเป็นคำกลอนมีคำคล้องจองที่ไพเราะ เด็กจะชอบท่องจำและพูดตาม

3. เป็นผู้ฟังและเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอ่านหนังสือ

เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่ช่วงอายุ 4-5 ขวบ เด็กเริ่มเรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้ฟัง ในขั้นนี้เด็กจะพูดคุยกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องในหนังสือ การพูดคุยจะทำให้เด็กเข้าใจประเด็นเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น เด็กจะชอบให้ผู้ใหญ่เล่าเรื่องเดิมให้ฟังซ้ำแล้วซ้ำอีก มีการศึกษาพบว่า การอ่านนิทานให้เด็กฟังเรื่องเดิมซ้ำ ๆ กันหลายครั้งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้เด็กเรียนรู้การอ่าน กล่าวคือ การเล่าเรื่องหรือนิทานให้เด็กฟังซ้ำ ๆ ติดต่อกันเป็นเวลานานจะช่วยให้เซลล์สมองของเด็กสามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการคิด การเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไป เด็กในช่วงวัยนี้สามารถถือหนังสือและดูหนังสือได้ด้วยตนเอง เด็กอาจจะเปิดหนังสือออกเสียงเลียนแบบที่เคยได้ยินผู้ใหญ่พูด

4. สร้างเรื่องให้สอดคล้องกับภาพประกอบ

ในขั้นนี้ เด็กสามารถเลือกหนังสือที่ตนเองชอบ และให้ความสำคัญกับเนื้อเรื่องมากกว่าตัวหนังสือในหนังสือนิทาน เด็กสามารถเล่าเรื่องโดยใช้คำพูดของตัวเองและยังสามารถคงความหมายและเนื้อหาของนิทานหรือเรื่องที่ฟังได้

5. ให้ความสำคัญกับตัวหนังสือ ความหมาย และความรู้ที่ได้จากเรื่อง

เด็ก ๆ เริ่มที่จะเรียนรู้ว่าตัวหนังสือที่อยู่ในหนังสือจะทำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวในหนังสือได้ อย่างถ่องแท้ เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ในระดับขั้นนี้ผู้ปกครองอาจจะให้เด็ก ลองสังเกตตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ตามแผ่นป้ายโฆษณา หรือ ตามนิตยสารที่มีอยู่ทั่วไปแล้วถามเด็กว่ามีตัวอักษรอะไรบ้างแล้วให้เด็กลองสะกดคำ ว่าในคำนั้นประกอบด้วยตัวอักษรอะไรบ้าง เมื่อเด็กมาพบเจอตัวอักษรซ้ำ ๆ กันอีกในหนังสือที่อ่าน เด็กจะจำได้และสามารถบอกได้ว่าตัวอักษรนั้นคือ ตัวอะไร และคำ ๆ นั้นมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่อ่านอย่างไร หรือเมื่อเด็กไปพบเจอคำศัพท์ใหม่ที่ไม่เคยเจอมาก่อน เด็กจะหาคำที่ใช้แทนคำศัพท์ที่ทำให้ตัวเองเข้าใจคำศัพท์นั้น เช่น เด็กอาจจะไม่เคยได้ยินคำว่า เครื่องซักผ้า เด็กจึงหาคำที่มีความหมายที่ทำให้ตัวเองเข้าใจจากประสบการณ์ที่ตัวเองเคยเห็นลักษณะของรูปสี่เหลี่ยม จึงหาคำแทน เครื่องซักผ้า ว่าถังซักผ้า หรือตู้เสื้อผ้า

6. มุ่งเน้นคำที่มีเสียง สัญลักษณ์ที่เหมือนกับคำที่รู้จัก

ในขั้นนี้เด็กมีความเข้าใจว่า การที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือออกนั้นเกิดจากการประสมตัวอักษรเป็นคำ ดังนั้นเด็กจะไม่แสดงพฤติกรรมอ่านหนังสือแบบเสแสร้งอีกต่อไป แต่เด็กจะพยายามอ่านคำทีละคำด้วยตัวเอง โดยใช้ประสบการณ์ที่เด็กเคยรู้เกี่ยวกับตัวเสียง อักษร และรูปคำมาประกอบ การอ่านคำ เช่น เด็กอ่านเรื่องเกี่ยวกับเสื้อ แต่เด็กอ่านว่า เสือ หรือ เสื่อ ลักษณะพฤติกรรมการอ่านเช่นนี้ของเด็กเกิดจากการที่เด็กใช้ทักษะการวิเคราะห์คำ กล่าวคือ ลักษณะพฤติกรรมนี้เกิดจากการที่เด็กรู้จักเสียงพยัญชนะ ตัวแรก เสียงกลาง และเสียงท้ายของคำ รู้จักรูปคำ และคำที่เขียนสะกดใกล้เคียงกันแล้วนำมาประมวลเกิดเป็นคำใหม่ที่คล้ายคำเดิม

7. เชื่อมความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร กับเนื้อเรื่อง

ในขั้นนี้เด็กจะผสมผสานประสบการณ์และความรู้ที่เกี่ยวกับตัวหนังสือ ทั้งในเรื่องพยัญชนะ สระ การประสมคำ การนำคำมาแต่งเป็นประโยคเพื่อใช้ในการอ่านหนังสือ หากเด็กอ่านหนังสือเจอคำศัพท์ใหม่ที่ไม่คุ้นเคย เด็กจะพยายามสะกดและรู้จักแก้ไขคำที่อ่านด้วยตนเอง และหากเด็กได้เจอคำอ่านนั้นบ่อย ๆ จะช่วยทำให้เด็กคุ้นตาและสามารถอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ พัชรี ผลโยธิน และวรนาท รักสกุลไทย (2543: 20-21) ได้อธิบายขั้นตอนของการอ่านของเด็ก ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 คาดเดาภาษาหนังสือ
แก้ไขความผิดพลาดของความหมายด้วยตนเอง
พยายามใช้ประสบการณ์จากการพูดคุยกลับมาเป็นภาษาที่ใช้อ่าน

ขั้นที่ 2 แก้ไขความผิดในประโยคด้วยตนเอง
ตระหนักว่าตัวหนังสือมีรูปร่างคงที่
สามารถชี้บอกคำที่เหมือนกันซึ่งอยู่ในหน้าเดียวกัน
สามารถมองตามตัวอักษรบนแผ่นกระดาษขนาดใหญ่ได้

ขั้นที่ 3 จำคำที่คุ้นเคยได้
คาดคะเนความหมายจากบริบท
ใช้วิธีการอ่านไปในทิศทางเดียวกันจนเป็นนิสัย
สามารถระบุและบอกชื่อตัวอักษรได้เกือบหมด

ขั้นที่ 4 เข้าใจเกี่ยวกับการเริ่มต้น และการลงท้าย เมื่อนำมาใช้ในการเดาคำ
ใช้เสียงช่วงต้นของคำในการเดา คำใหม่ ๆ ในบริบท
สามารถใช้คำที่รู้จักมาแต่งประโยคได้

ขั้นที่ 5 ในการแก้ปัญหาการอ่านคำ ใช้เสียงเริ่มต้นและเสียงควบกล้ำไปพร้อมกับคำบอกใบ้ของบริบท

สามารถรู้ว่าเสียงของคำที่ได้ยินประกอบด้วยตัวอักษรอะไร
สร้างคำศัพท์จากสิ่งที่พบเห็นได้มากขึ้น

สรุปได้ว่าพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัย เด็กจะเริ่มเรียนรู้จากการรู้จักหนังสือ รู้จักการใช้หนังสือ การเป็นผู้ฟัง เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น จำคำที่คุ้นเคยได้และนำคำที่รู้จักไปใช้จนถึงการแก้ไขคำที่อ่านด้วยตนเอง

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน

กิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านจะเกิดผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ต้องคำนึงถึงรูปแบบวิธีการของการจัดกิจกรรมการอ่านและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการส่งเสริมทักษะการอ่านให้แก่เด็ก ได้แก่ ความเหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ผลของกิจกรรมนั้นเด็กจะได้รับความรู้และความสนุกสนานที่ได้ร่วมกิจกรรม รวมถึงทำให้เด็กมีทักษะการอ่านมากขึ้น (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542: 105)

นอกจากนี้ ประเทิน มหาขันธ์ (2530: 86-117) ได้กล่าวถึง แนวทางการในพัฒนาทักษะการอ่าน ไว้ดังนี้

1. การฝึกสร้างความคิดรวบยอด ความสำเร็จในการอ่านของเด็กขึ้นอยู่กับความสามารถในการคิดคำนึงคำนั้น ๆ ได้ในลักษณะนามธรรมเป็นการพัฒนาการเข้าใจความหมายของคำ

2. การจำแนกเสียง ความสามารถในการจำแนกเสียงช่วยในการอ่านเป็นไปอย่างถูกต้อง และความสามารถในการจำแนกเสียงนั้นสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกฝน ซึ่งอาจจะกระทำโดยการฝึกฟังเสียงดนตรี เสียงพูด เมื่อเด็กสามารถจำแนกประเภทเสียงได้แล้ว ครูควรฝึกให้เด็กได้เรียนออกเสียงพยัญชนะหรือเสียงของคำ เมื่อเด็กเรียนอ่าน เด็กก็สามารถโยงเสียงคำที่เด็กได้ยินได้เห็นได้อย่างถูกต้องและเห็นความแตกต่างของเสียงคำได้ นอกจากการฝึกเรื่องออกเสียงแล้ว เด็กควรเห็นภาพของคำนั้น ๆ ประกอบด้วย

3. การฝึกจำแนกภาพ การฝึกฝนให้เด็กสามารถจำแนกภาพได้ ทำให้เด็กจำแนกตัวอักษรและจำคำได้ดียิ่งขึ้น และความสามารถในการจำตัวอักษรก็ดี การจำคำก็ดีจะช่วยให้อ่านได้เร็วขึ้น

4. การฝึกทักษะในการพูดและการอ่าน สิ่งที่ช่วยเสริมทักษะในการพูด ได้แก่ การเล่านิทาน การสนทนา เป็นต้น ส่วนการฝึกทักษะการอ่านนั้น ได้แก่ การมีหนังสือ หรือสิ่งตีพิมพ์ให้เด็กอ่านอยู่เสมอหรือว่าอ่านให้เด็กฟัง

5. การเรียนคำศัพท์ที่คุ้นเคย การเรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้กันอยู่ทั่ว ๆ ไป จะช่วยให้เด็กมีทักษะในการอ่านมากขึ้น

7. การฝึกทักษะในการโยงความหมายกับสัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษรเข้าด้วยกัน การเชื่อมความหมายของคำกับสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเป็นทักษะเบื้องต้นการอ่าน เพราะเหตุว่าการอ่านอาจจะอ่านจากการแปลความหมายของคำออกมาจากสัญลักษณ์ ซึ่งในการแปลความหมายนั้นผู้อ่านจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ของตนในการเชื่อมโยงคำให้เข้ากับความหมาย

8. การฝึกทักษะในการหยิบถือและรักษาหนังสือ การรักษาหนังสือถือเป็นสิ่งสำคัญจะทำให้เด็กเกิดนิสัยในการรักการอ่าน รู้จักระมัดระวังในการใช้และเก็บหนังสือ

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมสำหรับการพัฒนาทักษะการอ่าน เป็นการสอนอ่านเบื้องต้น เช่น จำแนกเสียง จำแนกภาพ เชื่อมโยงคำ เพราะพื้นฐานทักษะต่าง ๆ นี้จะทำให้เด็กมีความสามารถทางการอ่านมากขึ้น และประสบผลสำเร็จในการเรียนต่อไป

บทบาทครูในการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย

ชลาธิป สมาหิโต (2549: 192-193) ได้กล่าวถึง บทบาทครูในการพัฒนาทักษะการอ่านให้กับเด็กปฐมวัย มีหลักสำคัญดังนี้

1. ควรคำนึงถึงความพร้อมของเด็ก เด็กแต่ละคนมีทักษะการอ่านที่แตกต่างกันไป ครูจะต้องสำรวจและสร้างความพร้อมให้กับเด็กเสียก่อน ความพร้อมเกี่ยวกับอ่านนั้นประกอบด้วย การกวาดสายตา การจับหนังสือ การอ่านบนลงล่าง การอ่านจากซ้ายไปขวา

2. คำนึงถึงความต้องการของเด็ก ครูผู้สอนควรรู้และเข้าใจในธรรมชาติของเด็ก เช่น เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น ประเภทของหนังสือที่เด็กแต่ละช่วงอายุมีความสนใจ

3. ส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ดีในการอ่าน ในการสอนอ่านครูควรจัดกิจกรรมให้เด็กอ่านโดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและมีนิสัยรักการอ่าน อาจทำได้โดยการสร้างบรรยากาศที่ดี การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับเด็ก การจัดกิจกรรมการอ่านที่น่าสนใจ เร้าใจ และตรงกับความต้องการของเด็ก

4. จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการอ่าน เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ มีโต๊ะ เก้าอี้ เสื่อ หมอน ที่นั่งที่สบาย มีชั้นเก็บหนังสือ

5. ติดตามหนังสือใหม่ ๆ เพื่อนำมาเสนอแนะให้เด็ก ๆ อ่าน

จากบทบาทของครูในการพัฒนาทักษะการอ่าน แสดงให้เห็นว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการอ่านของเด็ก ดังนั้น ครูควรจัดเตรียมและแนะนำวัสดุการอ่านที่ช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อช่วยเร้าความสนใจและทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะอ่านมากขึ้น

การวัดและการประเมินผลทักษะการอ่าน

การจัดกิจกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัย ควรมีการประเมินผลที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ซึ่งการวัดและการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้นควรวัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

การประเมินทักษะการรู้หนังสือขั้นต้นด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย มีวิธีการหลายอย่างที่ครูสามารถเลือกใช้ในการประเมินตามสภาพจริงกับเด็กในชั้นเรียน Ratcliff (2001: 66-69) ได้เสนอแนวทางการประเมินผล ไว้ดังนี้

1. การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ (Checklist) ใช้ในการตรวจสอบความถี่ของทักษะหรือพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรม หรือทักษะของเด็ก ครูสามารถทำได้รวดเร็วและง่ายต่อการสังเกตเด็กเป็นกลุ่ม และตรวจสอบพฤติกรรมหรือทักษะของเด็กแต่ละคนในสถานการณ์ต่าง ๆ การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการจะให้ได้ผลดีที่สุดถ้ามีการใช้ควบคู่กับการสังเกตพฤติกรรมเด็กอย่างเป็นระบบ

2. การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็ก (Anecdotal Note) และการสังเกตพฤติกรรม (Observation) การบันทึกสั้นหรือการสังเกต ครูใช้เมื่อต้องการรายละเอียดซึ่งสามารถเขียนบรรยายสั้น ๆ ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ข้อมูลที่ได้สามารถช่วยให้ครูมีความเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กและทักษะด้านต่าง ๆ มากขึ้น การบันทึกสั้นและการสังเกตจะใช้กับเด็กเป็นรายบุคคล นอกเหนือจากแบบบันทึกสั้น และแบบสังเกตจะใช้รายละเอียดซึ่งไม่มีในแบบตรวจสอบแล้ว ครูยังสามารถติดตามดูความพยายามของเด็กในการทำกิจกรรมได้สำเร็จ

3. การบันทึกวีดิทัศน์ (Videotape) วีดิทัศน์สามารถแสดงเหตุการณ์ตั้งแต่เริ่มเกิดขึ้นจนเหตุการณ์นั้นจบทำให้สังเกตได้ถึงการใช้ภาษาของเด็กทุกด้าน สามารถอธิบายได้ถึงพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อนทั้งหมดที่เกิดขึ้นโดยไม่ขาดหาย โดยครูสามารถย้อนกลับมาดูอีกครั้งเมื่อต้องการจดบันทึกข้อมูลลงในแบบตรวจสอบรายการหรือแบบบันทึกสั้น และครูสามารถใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองได้

4. การใช้ตัวอย่างงาน (Work Sample) การใช้ตัวอย่างของเด็กทำให้ทราบว่า เด็กมีความสามารถในการอ่านเป็นอย่างไรและสามารถทำอะไรได้บ้าง ทำให้ครูมีโอกาสในการประเมินพฤติกรรมและเข้าใจประสบการณ์ตามสภาพจริงของเด็ก และเข้าใจถึงความสำคัญในการเลือกวิธีการประเมินการอ่านของเด็กอย่างระมัดระวัง เช่น มีภาพผลงานของเด็กประกอบรายการอาหารที่เด็กสร้างขึ้น ครูจะใช้ผลงานที่หลากหลายของเด็กในการเปรียบเทียบ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการหรือการเขียนบันทึกสั้น

นอกจากนี้ นิไพพรรณ เกิดสว่าง (2547: 45) กล่าวถึง การใช้แบบทดสอบในการประเมินซึ่งเป็นวิธีที่ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากธรรมชาติของเด็กปฐมวัยนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้แบบทดสอบเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ครูทราบถึงพัฒนาการที่แท้จริงของเด็กแต่ละคนได้ ขณะเดียวกันกระบวนการสร้างแบบทดสอบเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ครูจึงจำเป็นต้องเข้าใจพัฒนาการและระดับความสามารถของเด็กที่ครูต้องการทดสอบเป็นอย่างดี การใช้แบบทดสอบทางภาษาของเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องใช้คู่กับเครื่องมือชนิดอื่น เช่น บัตรภาพ บัตรคำ หนังสือ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การประเมินพัฒนาการการอ่านของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถใช้เครื่องมือประเมินผลหลายวิธีประกอบกัน ซึ่งต้องมีการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือ

ประเมิน สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการประเมินทักษะการอ่านที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้แบบประเมินทักษะการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นวัดก่อนและหลังการจัดกิจกรรม รวมถึงการบันทึกวีดิทัศน์ การใช้ตัวอย่างงาน ระหว่างการจัดกิจกรรมการอ่านควบคู่ไปพร้อมกับแบบประเมินทักษะการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อที่จะช่วยให้ครูทราบพัฒนาการทางการอ่านได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ความหมายของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

Goodman (1986 อ้างใน กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2545: 117) ให้ความหมายของการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่า เป็นการสอนภาษาที่ต้องสอนรวมกันระหว่าง การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื่องจากการฟังเป็นฐานของการพูดและการอ่าน ส่วนการอ่านเป็นฐานของการเขียน แต่ละทักษะจะเสริมการเรียนของกันและกัน การเรียนรู้ภาษาที่ดีจึงต้องบูรณาการทักษะทั้งหมดเข้าด้วยกัน

วิไลวรรณ เกื้อทาน (2540: 38) กล่าวไว้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้น หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด ให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

อารี สัณหฉวี (2544: 54) กล่าวถึง การสอนภาษาแบบธรรมชาติว่า หมายถึง การสอนเด็กให้เรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ที่มีความหมาย โดยเด็กได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากผู้ใหญ่และได้แบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ในการพูด ฟัง อ่าน และเขียน ทั้งนี้การเรียนรู้ภาษาจะง่ายและสนุก ถ้าเด็กเข้าใจมีประสบการณ์ตรง และได้อภิปรายพูดคุยในบรรยากาศที่อบอุ่นและยอมรับ

กระทรวงศึกษาธิการ (2548: 51) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับเด็ก ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจึงจะสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีและเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา มีการจัดสื่อเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช่การทำแบบฝึกหัด

ความหมายของการสอนภาษาแบบธรรมชาติกล่าวโดยสรุป คือ เป็นการสอนภาษาแบบบูรณาการทักษะการพูด ฟัง อ่าน และเขียนเข้าไว้ด้วยกัน เป็นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก ผู้ใหญ่มีบทบาทเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ภาษา

ความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

อารี สัณหฉวี (2535: 213) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้เด็กได้แสดงออกโดยไม่กลัวผิด มีแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนจากผู้ใหญ่ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุกถ้าได้มีประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้อภิปรายพูดคุยในบรรยากาศที่อบอุ่นยอมรับเด็ก เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดีถ้าเข้าใจทั้งหมดช่วยให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขและใฝ่เรียนด้วยตนเอง

ฉันทนา ภาคบงกช (2537: 2) กล่าวถึง ความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนานในการเรียนภาษาและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2. ช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาภาษาทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนครอบคลุมทุกด้านและเต็มศักยภาพ

3. ทำให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในการพัฒนาทางภาษาทั้งด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้น

4. สนองความต้องการของผู้ปกครองส่วนมาก ซึ่งต้องการให้เด็กได้รับการพัฒนาภาษาในช่วงปฐมวัย

ภรณี คุรุรัตนะ (2542: 88-89) กล่าวว่า แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่สร้างทัศนคติต่อต้านการเรียนอ่านเขียนเพราะถูกบังคับ ในทางตรงกันข้ามเด็ก ๆ จะให้ความสนใจในกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาษาไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่านหรือการเขียนโดยไม่รู้สึกว่ากำลังเรียน ทั้งนี้เพราะเป็นหลักสำคัญ

ของการสอนภาษาอยู่ที่การให้ตัวเด็กได้ใช้สื่อภาษาทุก ๆ ทักษะอย่างมีความหมายคือเด็กสามารถเชื่อมโยงความคิดจากพื้นฐานประสบการณ์เพื่อความเข้าใจภาษา และนำความคิดนั้นไปใช้ในการสื่อสารได้จริง

จะเห็นได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เพราะเด็กได้เรียนในสิ่งที่มีความหมายและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายโดยไม่ต้องบังคับ อีกทั้งเด็กได้รับการส่งเสริมภาษาครอบคลุมทุกด้าน ครูและผู้ปกครองมีความเข้าใจในการพัฒนาทางภาษาในเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีแนวคิด หลักการ และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) มีทฤษฎีพื้นฐานมาจากทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติของภาษา และทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติของการเรียนการอ่าน การเขียนในระบบภาษา ดังนี้ (บุษบง ตันติวงษ์, 2536: 143-150)

1. ทฤษฎีว่าด้วยระบบของภาษา ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์ และระบบเสียง ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความหมายเป็นหัวใจของภาษา ส่วนไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบ เด็กจะไม่พยายามอ่านและเขียนด้วยการสะกดคำไปทีละตัว แต่จะคิดคำที่สื่อความหมายได้เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น การสอนอ่านเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยจึงไม่ควรแยกออกเป็นทักษะเดี่ยว ๆ แต่ควรให้เด็กได้สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและใช้กระบวนการอ่านเขียนเพื่อสิ่งที่เด็กสำรวจ ครูจึงสอนทักษะที่จำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของเด็ก ครูมีหน้าที่ในการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษา เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์

2. ทฤษฎีที่ว่าด้วยภาษา ความคิด และสัญลักษณ์สื่อสาร ทฤษฎีนี้เชื่อว่าภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่สามารถสื่อสารความหมายทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การสื่อความหมายจึงจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมายและถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ หลายรูปแบบ ด้วยเหตุนี้การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนด้านภาษาตามแนวความเชื่อของทฤษฎีนี้จึงรวมกับศิลปะ ดนตรี และละครเป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน ถ้าเด็กไม่สามารถเข้าใจ

เรื่องราวจากภาษาได้ครบถ้วน เด็กก็จะสามารถคาดคะเนเรื่องราวจากท่าทาง ภาพประกอบหรือดนตรีที่เข้ากับเหตุการณ์สำคัญของเรื่องได้

3. ทฤษฎีที่ว่าด้วยการอ่านเขียนในระบบภาษา ทฤษฎีนี้เชื่อว่าทุกคนต้องสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาไม่ว่าในด้านใดต้องอาศัยองค์ประกอบทางภาษาหลายด้าน เช่น ความก้าวหน้าในการอ่านเกิดจากการได้ฟังคำสั่งและฟังนิทาน การได้พูดคุยกับเพื่อนและการได้พยายามเขียนถ่ายทอดประสบการณ์ เนื่องจากการอ่านเขียนจะช่วยให้เด็กเห็นการคาดคะเนลักษณะต่างๆ ตามความคิดของผู้อื่น ซึ่งเด็กจะเข้าใจความหมายของเรื่องมากขึ้น การคาดคะเนซึ่งเป็นประสบการณ์จากการอ่านจะช่วยในการสื่อความหมายเมื่อเด็กเขียน การสื่อความหมายซึ่งเป็นประสบการณ์จากการเขียนช่วยในการคาดคะเนเมื่อเด็กอ่าน การอ่านและเขียนจึงเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน

นอกจากทฤษฎีพื้นฐานทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าว ยังมีแนวคิดของนักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่อธิบายถึงธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ไว้ดังต่อไปนี้

Piaget (1955 อ้างใน อารี สัณหฉวี, 2544ก: 34) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้จากกิจกรรมการเคลื่อนไหวของตนเองและการได้สัมผัสกับสิ่งของภายนอก เด็กจะคิดสร้างความรู้ขึ้นภายในตน หรืออีกนัยหนึ่งเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำ (Active) ในการเรียนรู้ในการคิด การเรียนมิใช่เป็นสิ่งที่เป็นการรับเข้าเฉย ๆ (Passive)

Dewey (1943 อ้างใน อารี สัณหฉวี, 2544ข: 34) ได้กล่าวว่า เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จากการกระทำ และหลักสูตรควรจะบูรณาการให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Vygotsky (1986 อ้างใน อารี สัณหฉวี, 2544ค: 35) กล่าวว่า อิทธิพลของสังคมและบุคคลอื่นมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก กล่าวคือ เด็กจะเรียนรู้ทีละน้อยโดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่นจนเด็กสามารถคิดและเกิดเป็นความรู้ภายในตนเองได้ ดังนั้นแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงเน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ การสนทนาโต้ตอบ และการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

Goodman (1986 อ้างใน บังอร พานทอง, 2541: 8-13) ได้อธิบายแนวทฤษฎีที่สนับสนุนแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ 4 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ (A Learning Theory) การเรียนรู้ภาษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นกับองค์ประกอบหลายประการ คือ

1.1 การเรียนรู้ภาษาจะง่ายและสามารถเข้าใจได้ต้องเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

1.2 ภาษาที่มนุษย์ใช้เกิดขึ้นจากองค์ประกอบหรือความต้องการส่วนบุคคลและตามภาวะสังคมเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารให้เข้าใจกัน

1.3 การเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นในขณะที่ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจภาษานั้น ๆ โดยอยู่ในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้สามารถเรียนรู้ทุกทักษะร่วมกันอย่างบูรณาการ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและใช้ภาษาได้ตามธรรมชาติ

1.4 การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาของแต่ละคนจะพัฒนาไปตามลำดับตามความสามารถของผู้เรียนนั้น ๆ

1.5 การเรียนภาษาเป็นการเรียนรู้เพื่อให้ได้ความหมายภาษาจะเกิดขึ้นตามความคิดของผู้ที่กำลังใช้ภาษานั้น ๆ และความคิดต่าง ๆ ก็อาจพัฒนาต่อไปได้จากการใช้ภาษารูปแบบต่าง ๆ

1.6 พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนรู้แต่ละคนขึ้นอยู่กับความสามารถในการรับรู้ประสบการณ์เดิม สภาพความเป็นจริงในสังคมล้วนเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนรู้ภาษา พัฒนาการใช้ภาษาได้อย่างดี

2. ทฤษฎีทางภาษา (A Language Theory) การเรียนการสอนแบบธรรมชาติ มีพื้นฐานความเชื่อมาจากทฤษฎีทางภาษาหลายทฤษฎีด้วยกัน Goodman กล่าวว่า นักภาษาศาสตร์บางท่านเชื่อว่าการใช้ภาษาบางครั้งขึ้นอยู่กับผู้ใช้ และระดับของผู้ใช้ แต่สำหรับแนวปรัชญาการสอนแบบธรรมชาติ (Whole Language) ครูผู้สอนต้องถือว่ามาตรฐานหรือภาษาท้องถิ่น (Dialects) คือ ภาษาเหมือนกันจะต้องเป็นที่ยอมรับในชั้นเรียน แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้สอนจะไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามมาตรฐาน ผู้สอนจะต้องมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างเฉลียวฉลาด ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกลัวผิดอยู่ตลอดเวลาจะเป็นการสกัดกั้นพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน

3. แนวทฤษฎีทางการสอน (A View of Teaching) การเรียนภาษาจะได้ผลดีถ้าหากมีวิธีการสอนที่ดีและเหมาะสม ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะต้องเป็นผู้มีความเข้าใจการเรียนรู้ภาษาของเด็กแต่ละคน สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนให้เด็ก ๆ สนใจ ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำให้กำลังใจในการสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้นของเด็ก ๆ พร้อมให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน แต่จะไม่บังคับหรือจำกัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ตราบใดสิ่งที่เด็กกระทำอยู่ในขอบเขตของการเรียนรู้และสร้างสรรค์งานถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้

4. แนวการสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน (A View of Curriculum) การจัดการเรียนการสอนของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

4.1 การประสมประสานแนวคิดต่าง ๆ (Integration)

4.2 ความสามารถในการเลือกใช้ภาษาของตนเอง (Choice and Ownerships)

4.3 การใช้ภาษาเข้าไปสอนแทรกทุกวิชา (Language Across Curriculum)

4.4 เนื้อหาสำคัญในแต่ละบทเรียน (Thematic Unit)

จากกรอบความคิดของทฤษฎีดังกล่าวแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติตั้งอยู่บนแนวคิดดังต่อไปนี้ (Moss & Noden, 1994: 342-344)

1. ภาษาของเด็กเป็นพื้นฐานในการสอนภาษาให้แก่เด็ก

2. ภาษาที่สอนเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสาร

3. หัวใจของภาษา คือ ความหมาย

4. การอ่าน เขียน พูด และฟัง เป็นสิ่งที่ต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

5. การเขียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรู้หนังสือ

6. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการรู้หนังสือจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหมายจริง ๆ

จากทฤษฎี แนวคิดดังกล่าว การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีหลักการดังนี้ (อารี สัณหฉวี, 2544: 40-41)

1. การสอนภาษาในเด็กปฐมวัยจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือซึมซับเรื่องราวในหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้ฟังทุกวันและสนทนาพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าเรื่องจากการพูดและการเขียน หรือการวาด การแสดง

2. การสอนภาษาจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล สอนตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน เด็กเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ครูในการเตรียมและวางแผนในการสอน

3. การสอนภาษาส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเรื่องหรือหนังสือที่สนใจ

4. การสอนภาษาควรมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก เช่น การศึกษานอกสถานที่ การทดลองวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การทำสวน การเลี้ยงสัตว์

5. การสอนภาษาที่จะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในความมุ่งหมายที่ต่าง ๆ กัน เช่น จดหมาย หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ ฉลากยา เป็นต้น

6. การสอนภาษาจะต้องเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู การปฏิสัมพันธ์นี้จะเป็นไปในทางสนับสนุนให้กำลังใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

7. การสอนภาษาควรส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าเสี่ยงที่จะพูด อ่านและเขียนโดยไม่กลัวผิด

ตามแนวคิดของ Goodman (1986 อ้างใน วิไลวรรณ เกื้อทาน, 2540: 43-44) ได้กล่าวถึงหลักการสอนภาษาในระดับปฐมวัยไว้ว่า

1. ภาษาที่ใช้สอนต้องมีความหมายที่สมบูรณ์ มีใจความครบถ้วนและเน้นความสัมพันธ์ของการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือจะทำต่อเมื่อเด็กต้องการเสริมและการเรียนทักษะย่อยนั้นสามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายได้สมบูรณ์ขึ้น เรียนจากสิ่งที่เป็นจริงและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้เรียน

2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์จริงที่เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดในการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย กิจกรรมภาษาควรเริ่มจากภาษาพูดเพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายก่อนที่จะใช้ภาษาอ่านและเขียน

3. การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในการเรียนทุกวิชาโดยใช้ภาษาในสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่มีความหมาย

4. การสอนภาษา ครูเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาพูด อ่าน เขียนในชีวิตประจำวัน

5. การสอนภาษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูควรมองข้อผิดพลาดของเด็กว่า คือ ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูดกล้าทำเพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

6. ผู้เรียนมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองในการพิจารณาว่าจะใช้ภาษาเมื่อไร

หลักการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการในการอ่านและเขียนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ของ Strickland & Morrow (1990: 690-691) ที่กล่าวว่า

1. เด็กสามารถอ่านและเขียนอย่างมีความหมายโดยการใช้ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะแนะนำแนวคิดใหม่ ๆ

2. เด็กเริ่มอ่านและเขียนอย่างเป็นธรรมชาติ เมื่อเด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีภาษาเขียนและรูปแบบของการอ่านและเขียน เช่น ฉลาก ป้ายคำแนะนำต่างๆ เป็นต้น และเห็นแบบอย่างการอ่านและการเขียนของผู้ใหญ่

3. เด็กเรียนรู้การอ่านได้ดีที่สุด เมื่อพบว่าการอ่านมีประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเด็กเองที่หลากหลาย และจะต้องได้ฟังการอ่าน โคลงกลอน คำคล้องจอง นิทาน เป็นต้น

4. การแสดงออกของเด็กเกี่ยวกับวรรณกรรมต่าง ๆ ช่วยให้เด็กได้รู้จักความแตกต่างในการใช้ภาษาอ่าน เขียน รูปแบบ และโครงสร้าง เด็ก ๆ ต้องการฟังผู้ปกครองอ่านโคลงกลอน เรื่องตลกขบขัน เรื่องเศร้า เรื่องราวที่เป็นจริง ตัวอย่างของหนังสือ เช่น สมุดโทรศัพท์ พจนานุกรม โฆษณาแผ่นพับ เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีการเตรียมเด็กให้สงบจากรูปแบบของการใช้ภาษา

จากความเชื่อ แนวคิด และหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่นักการศึกษาหลายท่านได้รวบรวมไว้ นฤมล เนียมหอม (2540: 16-17) ได้สรุปเป็นหลักการสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อม การสอนภาษาต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้เด็กได้คุ้นเคยกับการใช้ภาษาอย่างมีความหมายและเป็นองค์รวม ตัวหนังสือที่ปรากฏในห้องเรียนต้องมีเป้าหมายในการใช้จริง หนังสือที่ใช้จะต้องเป็นหนังสือที่ใช้ภาษาที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวไม่แบ่งเป็นทักษะย่อย ๆ

2. การสื่อสารที่มีความหมาย การสอนภาษาควรให้เด็กมีโอกาสสื่อสารโดยมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก ครูจะต้องจัดเวลาให้เด็กมีโอกาสอ่านเขียนอย่างมีจุดมุ่งหมายจริง ๆ

3. การเป็นแบบอย่าง การสอนภาษาจะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในความมุ่งหมายต่าง ๆ ครูต้องอ่านและเขียนโดยมีจุดมุ่งหมายในการใช้จริง ๆ ให้เด็กได้เห็น เช่น เพื่อการสื่อสาร เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อค้นหาวิธีการ เป็นต้น นอกจากนี้ครูยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็นว่าการอ่านเป็นเรื่องสนุกเพื่อสร้างให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน

4. การตั้งความคาดหวัง การสอนภาษาจะต้องเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับที่เด็กเรียนรู้ที่จะพูด ครูควรเชื่อมั่นว่าเด็กจะสามารถอ่านและเขียนได้ดีขึ้นและถูกต้องยิ่งขึ้น เด็กมีความสามารถในการอ่านและการเขียนตั้งแต่ยังอ่านและเขียนไม่เป็น ดังนั้น เด็กจึงควรได้รับโอกาสที่อ่านและเขียนตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียน และที่สำคัญคือครูไม่ควรคาดหวังให้เด็กอ่านและเขียนได้เหมือนผู้ใหญ่

5. การคาดคะเน การสอนภาษาควรให้เด็กมีโอกาสที่จะทดลองกับภาษา สร้างสมมติฐานเบื้องต้นของตน และมีโอกาสเดาหรือคาดคะเนคำที่จะอ่านและมีโอกาสคิดประดิษฐ์สัญลักษณ์และคิดสะกดเพื่อการเขียน

6. การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสอนภาษาควรตอบสนองความพยายามในการใช้ภาษาของเด็กในทางบวก ยอมรับการอ่านและการเขียนของเด็กว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายแม้ว่ายังไม่ถูกต้องสมบูรณ์และพยายามตอบสนองเด็กให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ครูอาจให้เด็กได้เห็นตัวอย่างที่ถูกต้องอย่างเป็นธรรมชาติ เช่น การอ่านหนังสือเล่มที่เด็กชอบอ่านให้เด็กฟังในโอกาสอื่น ๆ หรือเขียนให้ดูเมื่อมีการสนทนาในกลุ่มใหญ่ เป็นต้น

7. การยอมรับนับถือ การสอนภาษาจะต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กว่าเด็กเรียนรู้การอ่านและเขียนอย่างแตกต่างกัน ตามช่วงเวลาและอัตราที่แตกต่างกัน ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลศึกษาความสนใจ ความสามารถและสอนเด็กตามความสามารถที่แตกต่างกันของเด็ก

8. การสร้างความรู้สึกเชื่อมั่น การสอนภาษาต้องส่งเสริมให้เด็กรู้สึกปลอดภัยที่จะคาดคะเนในการอ่านหรือเขียน แม้ว่าไม่เคยอ่านหรือเขียนมาก่อน ครูต้องทำให้เด็กไม่กลัวที่จะขอความช่วยเหลือด้านการอ่านและเขียนเมื่อจำเป็น เด็กต้องไม่ถูกตำหนิว่าไม่มีความสามารถในการอ่านและการเขียน ดังนั้น การสอนภาษาจึงต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเพื่อให้เด็กมีความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะอ่านและเขียนได้

จากแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สรุปได้ว่า เด็กเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายสมบูรณ์จากประสบการณ์

จริงในสิ่งแวดล้อมและการได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กจะสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้จริงต่อไป

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

บังอร พานทอง (2541: 6-9) ได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ว่าจะต้องแจ้งให้เด็กทราบจุดประสงค์ในการอ่าน การเขียน การพูด และการฟัง และการใช้ทักษะทั้งสี่จะต้องมีการใช้อย่างบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียน ไม่ยึดหนังสือแบบเรียนเพียงเล่มเดียว แต่ควรเป็นบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้เดิมเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ โดยสามารถสรุปการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติได้ ดังนี้

1. เด็กจะเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอนและการวางหลักสูตร ครูผู้สอนต้องค้นหาความสนใจและพื้นความรู้ของเด็ก แล้วนำมาเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่จะรู้จักเด็กอาจทำด้วยการสัมภาษณ์ ให้เด็กเล่าประสบการณ์ส่วนตัว หรือทำสมุดภาพเกี่ยวกับครอบครัวตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กสนใจ

2. ครูควรอ่านหรือเล่าเรื่องที่น่าสนใจให้เด็กฟังเสมอ ๆ เลือกเรื่องที่น่าสนใจ แฝงคติสอนใจหรือมีแบบแผนการใช้ภาษาที่ดี ในระหว่างเล่าหรืออ่านควรจะหยุดบางครั้งเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดตามหรือเพิ่มเติมประสบการณ์ของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง เด็กจะตื่นตัวตลอดเวลา การได้รับฟังตัวอย่างภาษาดี ๆ เป็นประจำเด็กจะเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ในการเรียนหรือช่วยในการทำความเข้าใจในการอ่าน

3. เด็กควรมีโอกาสอ่านหนังสือทุกวันโดยเฉพาะวรรณกรรมที่ดีมีคุณค่า บทความที่ดีตลอดจนสิ่งพิมพ์ทุกชนิด เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร โปสเตอร์ และหนังสือประเภทคาดเดาได้ (Predictable) หรือรูปภาพสวยงามก็จะช่วยได้ดียิ่งสำหรับผู้เริ่มเรียน นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการอ่านของเด็ก ได้แก่

3.1 การอ่านหนังสือร่วมกัน (Shared Book Experience) ซึ่งเป็นกิจกรรมในครอบครัว โดยบิดามารดาอ่านหนังสือให้ลูกฟังบ่อย ๆ จะเป็นโอกาสที่บุคคลในครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน

3.2 การอ่านวรรณคดีเป็นกลุ่ม (Literature Group) เป็นกิจกรรมที่เหมาะกับผู้เรียนทุกระดับ ผู้สอนควรเลือกหาหนังสือที่น่าสนใจอย่างน้อย 5 – 6 เรื่องในแต่ละครั้งที่สอน แต่ละเรื่องควรมีจำนวนเท่ากับสมาชิกในกลุ่มควรเป็นเรื่องที่ให้เด็กสนใจ ระดับความยากควรให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็ก จากนั้นแบ่งกลุ่มเด็ก ครูแนะนำหนังสือแต่ละเล่มแล้วให้แต่ละกลุ่มเลือกหนังสือเรื่องที่พอใจอ่านเรื่องร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือหรืออธิบายเพิ่มเติมแล้วให้แต่ละกลุ่มออกมาพูดให้เพื่อน ๆ ในห้องเรียนฟัง จะทำให้เด็กอื่น ๆ ได้ทราบเรื่องที่ต่างออกไปและเกิดความสนใจต้องการอ่านด้วยตนเองเพิ่มเติม

3.3 การช่วยเหลือในการอ่าน (Assisted Reading) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับช่วยผู้อ่านที่มีปัญหาหรือผู้ที่เริ่มอ่าน ครูจะอ่านพร้อมกับเด็กทำให้เด็กมีกำลังใจและมีความพยายามมากขึ้น นอกจากนั้นก็ควรเลือกหนังสือที่เหมาะสมไม่ยากจนเกินไปจะทำให้ผู้อ่านมีกำลังใจและสามารถอ่านตามเพื่อนอื่น ๆ ได้เช่นกัน

3.4 การอ่านในใจอย่างต่อเนื่อง (Sustained Silent Reading) จะใช้ช่วงเวลาประมาณวันละ 5–10 นาที ให้เด็กและครูผู้สอนหาสิ่งที่ตนสนใจนำมาอ่านในช่วงเวลานี้ ครูผู้สอนอาจเตรียมบทความสั้น ๆ สำรองไว้บ้างเพื่อใช้กรณีที่เด็กบางคนไม่เตรียมมา ในบางครั้งอาจเรียกเด็กคนใดคนหนึ่งหรืออาสาสมัครขึ้นมาเพื่อเล่าเรื่องที่อ่านแล้ว ให้โอกาสทุกคนซักถามหรือเพิ่มเติมรายละเอียดหากเด็กมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ

4. ให้เด็กมีโอกาสเขียนมากที่สุด โดยอาจจะเริ่มจากการเขียนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือสิ่งที่เด็กมีประสบการณ์มาบ้างแล้ว ซึ่งเรียกว่าการเขียนตามสภาพจริง (Authentic Writing) แล้วจึงเริ่มยากขึ้นในรูปแบบการเขียนแบบอื่นๆ เช่น อาจให้ทำกิจกรรมประจำด้วยการเขียนบันทึกประจำวัน (Journal) เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของตนเองภายในโรงเรียนหรือเหตุการณ์ที่พบในแต่ละวัน อาจมีการจัดที่สำหรับเขียนบันทึกประจำวัน (Journal) ระหว่างครูและเด็กไว้ที่มุมหนึ่งของห้องเรียน ซึ่งจะเป็นแหล่งสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนได้อีกรูปแบบหนึ่ง

5. การเฝ้าดูพฤติกรรมของเด็ก (Kid–Watching) เป็นกิจกรรมที่ Goodman จัดขึ้นเพื่อเป็นการเฝ้าดูพัฒนาการของเด็ก ซึ่งสามารถทำได้ทั้งเด็กเล็กและเด็กโตดูว่าแต่ละคนมีจุดบกพร่องอย่างไร ครูผู้สอนจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นและตรงจุด การเฝ้าดูพฤติกรรมของเด็กจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ กำหนดช่วงเวลาในการประเมินผลและแก้ไขเป็นช่วง ๆ ต่อไป

6. การสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมุ่งเน้นให้เด็กร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับแนวการสอนแบบร่วมมือ (Co–Operative Teaching) เป็นการฝึกให้เด็กได้รู้จักการร่วมมือกันทำงานแต่ละคนรู้จักหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบ ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์สูงสุด และประการสำคัญเด็กอายุรุ่นเดียวกันบางครั้งสามารถสื่อสารกันเองได้ดีกว่าการที่สื่อสารกับครูผู้สอนซึ่งก็จะเป็นการแบ่งเบาภาระของครูได้ระดับหนึ่ง แต่ครูที่ดีควรมีวิธีการในการตรวจสอบเช่นกัน

ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นแนวปรัชญาพัฒนาการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมและแพร่หลายไปทั่วโลก แต่ละประเทศจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์สภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการทางภาษาโดยเฉพาะทางด้านการอ่าน

Raines and Canady (1990 อ้างใน อารี สัณหฉวี, 2544ง: 44-48) ได้กล่าวถึง กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและให้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ ได้แก่

1.1 ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน หนังสือนี้นำมาจากมุมห้องสมุด หรือมุมหนังสือเมื่ออ่านเสร็จแล้วนำไปไว้ที่มุมห้องสมุดตามเดิม เด็ก ๆ จะตามไปอ่าน เด็กยังอ่านไม่ออกแต่เด็กอ่านเรื่องจากภาพและจากความจำที่ครูอ่านให้ฟัง

1.2 หนังสือที่เลือกเข้ามุมห้องสมุด ถ้าเป็นหนังสือภาพที่ไม่มีคำก็จะดี เพราะเด็กจะอ่านเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือถ้าเป็นหนังสือที่มีคำหรือตัวหนังสือพิมพ์ควรใหญ่ชัดเจน เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่องง่าย ๆ มีคำซ้ำที่เด็กทายได้ หนังสือที่ครูอ่านให้ฟังหลายครั้งครูอาจจะนำเล่มเก่ามาอ่านอีก ถ้าเด็กขอร้องการอ่านหนังสือให้เด็กฟังอีก อาจจะอ่านในช่วงเวลาเล่นเสรีตามมุม

ครูอ่านให้เด็กกลุ่มเล็ก ๆ 4-5 คนฟัง ถ้าครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทั้งชั้นในช่วงเวลากิจกรรมวงกลม เป็นการอ่านร่วมกัน (Shared Reading) ครูสามารถใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) ซึ่งพิมพ์ขยายจากหนังสือธรรมดาจะช่วยให้เด็กทั้งกลุ่มเห็นภาพตัวหนังสือได้ชัดเจน ถ้าไม่มีหนังสือเล่มใหญ่ ครูควรเลือกหนังสือที่มีภาพชัดเจนและพยายามถือหนังสือให้เด็กทุกคนมองเห็นได้

1.3 ครูสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับตัวหนังสือให้เด็กได้คิด พูดออกความเห็น เช่น ให้ทายเรื่องที่จะเกิดขึ้นต่อไป ให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

1.4 ครูให้เด็กได้แสดงกิจกรรมเกี่ยวกับภาษา เช่น ให้เด็กออกมาเล่าเรื่องที่อ่าน (Retell) หรือให้เด็กแสดงท่าทาง เล่าเรื่องราวจากหนังสือ

1.5 ครูพยายามหาสิ่งของที่มีตัวหนังสือมาวางให้เด็กเล่น ตามมุมต่างๆ เช่น กล่องยาสีฟัน กล่องขนม และสิ่งของที่มีอักษรป้ายชื่อชัดเจน

2. กิจกรรมการเล่นเสรี การเล่นเสรีตามมุมหรือศูนย์ต่าง ๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการสอนภาษาธรรมชาติเพราะทุกวันเด็กมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะเลือกเล่นกิจกรรมมุมใดและในแต่ละมุมจะมีวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมภาษา

3. การสอนเป็นหน่วยบูรณาการ การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะใช้วิธีสอนเป็นหน่วยบูรณาการที่สัมพันธ์กับวิชาต่าง ๆ และสัมพันธ์กับชีวิตและประสบการณ์ของเด็ก

เด็กเรียนรู้ภาษาโดยวิธีธรรมชาติตลอดเวลาจากสภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เด็กจะจดจำและเรียนรู้ภาษา ความหมาย ความรู้สึกต่าง ๆ ไปพร้อมกันและการที่เด็กมีโอกาสอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยภาษาและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือครู ได้รับประสบการณ์โดยตรงจากสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย ครูเป็นแบบอย่างที่ดี เด็กได้รับการยอมรับส่งเสริมให้กำลังใจ เด็กจะสามารถพัฒนาภาษาด้านการอ่านอย่างเป็นธรรมชาติในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียดหรือบีบบังคับ เด็กจะมีความสุขและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และมีความมั่นใจในการอ่านมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมาย โดยให้เด็กเรียนรู้ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน ไม่แยกเป็นทักษะย่อย ถึงแม้อาจจะเน้นที่ทักษะหนึ่งทักษะใดเป็นพิเศษก็ตาม ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและอาศัยประสบการณ์เดิมของเด็ก ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา เป็นการเรียนที่สนับสนุนให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองในการที่จะใช้ภาษา เนื่องจากมีครูที่เข้าใจในพัฒนาการและความสนใจของเด็ก รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านในระดับต่อไปได้เป็นอย่างดี รวมถึงพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

บทบาทครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 126) กล่าวถึงบทบาทครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ของครูในระหว่างการเรียนการสอน ครูต้องเป็นผู้สร้างความมั่นใจในการอ่านเขียนให้แก่เด็กโดยตรง การที่ครูจูงใจให้เด็กเรียนรู้ภาษาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว สร้างให้เด็กเห็นประโยชน์จากการอ่านสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับ เช่น อ่านป้ายโฆษณา อ่านฉลากยา อ่านพาดหัวข่าวตัวโต แล้วเปิดโอกาสให้เด็กบอก พูด เล่าสิ่งที่พบเห็นด้วยการให้กำลังใจ ไม่ตำหนิเมื่อเด็กพูดผิด อ่านผิด หรือเขียนผิด มีแต่กำลังใจให้โอกาสเด็กกล้าพูดกล้าเขียน การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นกิจกรรมร่วมระหว่างครูกับเด็ก โดยครูเป็นผู้สร้างให้เด็กแสดงออกถึงการใช้ภาษา สนับสนุนให้กล้าพูดกล้าทำเพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้

ฉันทนา ภาคบงกช (2536: 1) ได้กล่าวถึง บทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติดังนี้

1. รักเด็กและเข้าใจพัฒนาการเด็ก

2. รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้กับเด็ก สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก

3. ให้โอกาสเด็กฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาไปตามศักยภาพ

4. เป็นแบบอย่างของการอ่านการเขียน โดยแสดงให้เด็กเห็นว่าครูเองก็สนุกกับการอ่านการเขียน เช่น มีการนำหนังสือต่างๆ จากบ้านมาอ่านให้เด็กฟัง และให้เด็กเห็นแบบอย่างการเขียนสื่อความหมาย เป็นต้น

5. นำประสบการณ์เดิมของเด็กมาใช้

6. นำประสบการณ์ภายนอกห้องเรียนเข้ามาไว้ในชั้นเรียน เช่น พาเด็กไปร้านขายของแล้วนำสิ่งที่ประทับใจมาพูดคุยเพื่อนำเข้าสู่การเรียนการสอน

7. จัดเวลา อุปกรณ์และเตรียมสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์

สรุปได้ว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติ เพราะเป็นผู้จูงใจให้เด็กได้ใช้ภาษา เป็นผู้สร้างความมั่นใจในการอ่านเขียนให้แก่เด็ก จัดสภาพแวดล้อมและเตรียมสื่อให้เด็กเห็นประโยชน์จากการอ่านสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการอ่านอีกด้วย

การประเมินผลตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

มีผู้กล่าวถึงวิธีการวัดและการประเมินการอ่านของเด็กปฐมวัยไว้ ดังต่อไปนี้

Cutting (1989: unpaged) ได้กล่าวถึงการประเมินผลทางการอ่านว่า สามารถทำได้ 3 วิธี ดังนี้

1. การสังเกต (Observation) สามารถสังเกตได้จากท่าทางขณะที่เด็กอ่าน

2. การวินิจฉัยความหมาย (Diagnostic Means)

2.1 การฟังเด็กอ่าน เพื่อจะได้รู้ว่าเด็กทำอย่างไรและทำให้ทราบว่าหนังสือเหมาะสมกับเด็กหรือไม่ การฟังเด็กอ่านนั้นทำให้เราทราบได้ว่าเด็กอ่านถูกหรือไม่ และสามารถทราบได้ว่าเด็กสามารถใช้การเดาหรือมีกลวิธีใดในการอ่านบ้าง

2.2 การฟังเด็กเล่าเรื่องซ้ำและถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวในหนังสือ เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องราวที่อ่าน

3. การตอบสนองของเด็ก (Children's Constructed Responses) โดยการเปิดโอกาสให้เด็กตอบสนองต่อเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญของเรื่องและขยายความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ภรณี คุรุรัตนะ (2542: 89) กล่าวว่า ครูควรประเมินจากการสังเกต การบันทึก การเก็บร่องรอยทางภาษาของเด็กขณะทำกิจกรรม ซึ่งเป็นการประเมินจากสภาพจริง และมีประโยชน์กว่าการใช้แบบทดสอบทางภาษา

อารี สัณหฉวี (2544: 50) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการของเด็กนั้นจะใช้การสังเกตของครูและการรวบรวมตัวอย่างผลงานของเด็ก แบบทดสอบย่อยในการเรียนภาษาจะไม่เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย ครูควรจะสังเกตพัฒนาการของเด็กควรใช้เวลาบันทึกการสังเกตเด็กอย่างน้อยวันละ 2-3 คน และสามารถบันทึกการสังเกตเด็กทั้งชั้นได้ในทุก 2 สัปดาห์

ดังนั้น การประเมินผลตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะเป็นไปตามพัฒนาการและธรรมชาติของเด็ก โดยสามารถประเมินได้จากการเก็บร่องรอยขณะทำกิจกรรม บันทึกสิ่งที่เด็กรู้และเข้าใจจากผลงาน การสังเกตเด็ก ขณะอ่านหรือฟังนิทาน การบันทึกพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก นอกจากนี้การประเมินผลจะเชื่อถือได้ ถ้ามีการประเมินอย่างต่อเนื่องมากกว่าการใช้แบบทดสอบที่เป็นทางการ

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน

ความหมายของกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

Holdaway (1979 อ้างใน อารี สัณหฉวี, 2543: 3) กล่าวถึง กิจกรรมการอ่านร่วมกัน หรือครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังและเด็กร่วมอ่านด้วยเป็นวิธีการที่ครูชั้นเด็กเล็กใช้ โดยได้แนวคิดจากการอ่านหนังสือให้ฟังก่อนนอน ช่วงเวลาที่ครูอ่านออกเสียงให้เด็กฟังเป็นช่วงเวลาที่ดีสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างครูกับเด็ก เป็นเวลาที่เด็กอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นสุขและปลอดภัย กระบวนการอ่านหนังสือร่วมกันเป็นกระบวนการที่ครูใช้หนังสือเด็กที่ทำเป็นเล่มขนาดใหญ่

ครูเป็นต้นแบบการอ่านให้เด็กโดยชี้ไปที่คำขณะอ่านคำนั้น เด็กจะคุ้นเคยกับข้อความ ตัวหนังสือ และครูส่งเสริมให้เด็กช่วยกันทายคำหรือวลีต่อไป หรือทายว่าในเรื่องนั้นอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป หรือทั้งครูและเด็กอ่านด้วยกัน ในขณะที่มีเด็กหนึ่งคนผลัดกันออกไปชี้คำที่อ่าน

Gwan (2000: 20) กล่าวถึง กิจกรรมการอ่านร่วมกันไว้ว่า เป็นการส่งเสริมให้เด็กสามารถอ่านภาพเพื่อคาดเดาเนื้อเรื่อง และเมื่อเด็กมองในรายละเอียดเด็กก็สามารถค้นพบสิ่งที่จะช่วยให้เด็กคาดเดาเหตุการณ์เมื่อมีการปิดคำ หรือเมื่ออ่านภาพจากหนังสือเล่มอื่น ๆ

ณัฐพส วังวิญญู และ จันทร์เจ้า พฤกษ์พงศาวรี (2544: 19) ได้กล่าวถึง กิจกรรมการอ่านร่วมกันเป็นการอ่านของครูไปพร้อมกันกับเด็ก เด็กจะได้เรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ และจะสังเกตเห็นว่าคำศัพท์แต่ละคำนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร หนังสือที่ใช้ในการสอนเป็นหนังสือที่มีคุณค่าทางวรรณกรรมและเหมาะสมต่อวัยของเด็ก

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 122-123) อธิบายความหมายของกิจกรรมการอ่านร่วมกันไว้คือ เป็นการอ่านที่ครูอ่านไปพร้อมกับเด็ก สนทนากับเด็กและให้โอกาสเด็กซักถาม สนทนากัน โดยอ่านหนังสือที่เด็กชอบให้เด็กฟัง หรือเล่าเรื่องให้เด็กฟัง การเลือกเรื่องมาอ่านหรือเล่าต้องเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ มีการใช้ภาษาที่ดีเหมาะกับวัยของเด็ก

จากความหมายของกิจกรรมการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมการอ่านร่วมกันหมายถึง เป็นการอ่านของครูไปพร้อมกับเด็ก เรียนรู้ภาษาจากหนังสือสำหรับเด็กที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก ขั้นตอนในการอ่านร่วมกันเป็นช่วงเวลาที่ครูกับเด็กร่วมกันอภิปราย ซักถาม สนทนาถึงเรื่องราวในหนังสือที่อ่าน มีการคาดเดาเนื้อเรื่องล่วงหน้า นอกจากนี้ครูชี้ไปยังคำที่อ่านเพื่อเป็นตัวอย่างการอ่านที่ดีให้เด็กเห็น

ความสำคัญของกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

Lamme and Lee (1990: 295-297) ได้กล่าวถึง กิจกรรมการอ่านร่วมกันว่า เป็นการช่วยให้เด็กได้รับการฝึกฝนทักษะทางภาษา เด็กจะกลายเป็นนักอ่านที่มีความสามารถเรียนรู้การอ่านอย่างต่อเนื่อง มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน มีความเชื่อมั่นในตนเองและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กจะเป็นนักคิด นักปฏิบัติที่เรียนรู้ภาษาอย่างมีความสุข การอ่านร่วมกันจะช่วยให้เด็กประสบ

ความสำเร็จในการอ่าน เด็กจะเรียนรู้กระบวนการที่ทำให้เกิดความคิด การคาดเดาเหตุการณ์และมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ และหนังสือ นอกจากนี้การอ่านร่วมกันจะทำให้เด็กอ่านสนุกสนาน เด็กจะได้รับประสบการณ์ที่ควรได้ รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือและร่วมมือกันโดยปราศจากการบังคับ นับว่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 122) อธิบายความสำคัญของกิจกรรมการอ่านร่วมกันว่า การอ่านร่วมกันจะช่วยให้เด็กเรียนรู้กระบวนการเรียนภาษาทำให้เกิดความคิด เกิดการคาดเดาและมีความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือที่พิมพ์ และหนังสือจากการอ่าน การเห็นคำ

วชิราภรณ์ ชุมพล (2547: 6) กล่าวว่า กิจกรรมการอ่านหนังสือร่วมกันเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่ายและสะดวก ทั้งช่วยจูงใจให้เด็กเกิดความรักหนังสือ อยากติดตามอ่านเรื่องราวที่ได้ฟังด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า กิจกรรมการอ่านร่วมกันมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษา เด็กได้รู้จักการช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันอ่าน เด็กได้มีความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ ตัวอักษร ฝึกการคิดคาดเดาเนื้อเรื่อง นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน รู้สึกอยากอ่านหนังสือได้ด้วยตนเองเกิดการรักการอ่านติดจนเป็นนิสัย

แนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับเด็กได้ โดยมีแนวทางในการจัดกิจกรรม ดังนี้

ตามแนวคิดของ Box (1990: unpaged) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันว่าควรประกอบด้วย การอ่านตลอดเรื่อง มองดูภาพ หรืออ่านเรื่องดัง ๆ โดยไม่หยุด และอาจจะอ่านเรื่องซ้ำ ๆ ชี้คำแต่ละคำ ให้เด็กอ่านไปพร้อมกับครู สนับสนุนให้เด็กอ่านหนังสือด้วยกันและชี้คำ ครูอ่านจนถึงคำสุดท้ายของประโยค และหยุดให้เด็กเติมคำในช่องว่าง

มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2550: 1) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันไว้ดังนี้

1. เลือกเรื่องที่น่าสนใจ มีคำซ้ำ หรือเลือกเรื่องที่เด็ก ๆ ชอบ

2. ควรพูดถึงเนื้อหาและภาพรวมให้เด็กฟังก่อน

3. อ่านเรื่องให้เด็กฟัง โดยชี้ที่ใต้ตัวอักษรทีละพยางค์

4. ให้เด็ก ๆ ในกลุ่มผลัดกันอ่านเรื่องซ้ำอีกครั้ง โดยกระตุ้นให้ทุกคนพยายามอ่านทุกคำทุกวลีที่สามารถอ่านได้

5. ในระหว่างการอ่านร่วมกัน สอนให้เด็กรู้จักคำศัพท์ และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ

6. ซักถามความเห็นของเด็กเกี่ยวกับความรู้สึกของตัวละครและเนื้อเรื่อง แล้วเชื่อมโยงเหตุการณ์เข้ากับชีวิตจริง

7. อ่านเรื่องซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

จะเห็นได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมของเด็กได้อ่านร่วมด้วยกัน ได้แก่ การอ่านออกเสียง การถามความคิดเห็น การหยุดอ่านแล้วให้เด็กเติมคำในช่องว่าง สอนคำศัพท์ ซึ่งสามารถนำเรื่องที่อ่านมาอ่านซ้ำ ๆ ได้

รูปแบบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอลฯ (2543: 12-13) อธิบายลักษณะสำคัญของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันไว้ดังนี้

1. เน้นความเข้าใจเนื้อเรื่องมากกว่าการท่องจำตัวหนังสือผ่านการฟังนิทาน เรื่องราว สนทนา โต้ตอบ คิดวิเคราะห์ร่วมกับครูหรือผู้ใหญ่

2. ครูแนะนำการอ่านในกลุ่มใหญ่ ใช้หนังสือเล่มใหญ่เห็นชัดเจนทั่วกัน

3. มีหนังสือ วัสดุสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้อ่านร่วมกันเพื่อได้รับประสบการณ์ทางภาษาอย่างหลากหลาย

4. เนื้อหาที่อ่านควรสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและพยายามเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของเด็กตลอดเวลาเพื่อให้เห็นประโยชน์และความเกี่ยวพันของภาษาเขียนกับชีวิตจริง

5. ขณะที่อ่านควรชี้นิ้วตามตัวหนังสือประกอบไปด้วย

6. ให้เด็กได้เขียน วาดภาพ ถ่ายทอดสิ่งที่ได้อ่าน ได้เรียนรู้ประสบการณ์ ความประทับใจอย่างอิสระ

สุภัทรา คงเรือง (2539: 23-24) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันไว้ 5 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการอ่านร่วมกันเป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการว่า การสอนอ่านต้องเห็นแบบอย่างการอ่านที่ผู้ใหญ่อ่าน และเด็กได้มีประสบการณ์การอ่านจากสื่อหลาย ๆ ประเภท เช่น นิทาน เพลง คำคล้องจอง เป็นกิจกรรมการอ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็กในกลุ่มใหญ่

2. กิจกรรมสื่อภาษาเป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการว่า การรับภาษาจะต้องคู่กับการถ่ายทอดทางภาษาเป็นกิจกรรมที่เด็กได้สื่อความหมายของสิ่งที่อ่าน เด็กทำโดยลำพังหรือเป็นกลุ่มย่อย เช่น การวาดภาพ การทำภาพผนัง การแสดงละคร

3. กิจกรรมการอ่านอิสระ เป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการว่า เด็กแต่ละคนจะเรียนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการอ่านแตกต่างกันในเวลาที่แตกต่างกัน และในขณะที่มีความพร้อมในการอ่านที่แตกต่างกันกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ เด็กอ่านเงียบ ๆ คนเดียว หรือเป็นกลุ่มย่อย ครูช่วยบันทึกสิ่งที่อ่านและให้เด็กเล่าเรื่องหรือพูดคุยเรื่องที่อ่านให้เพื่อนฟัง

4. กิจกรรมการเล่นเกมภาษาเป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการที่ว่า เด็กควรมีโอกาสได้อ่านในช่วงเวลาต่าง ๆ ตลอดทั้งวัน ซึ่งการอ่านนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมการอ่านอย่างเป็นทางการ

จากสื่อที่เป็นหนังสือหรือข้อความในสิ่งแวดล้อมนั้นแต่อาจจะเป็นการเล่นเกมที่เกี่ยวข้องกับภาษาในลักษณะต่าง ๆ ด้วย เด็กทำโดยลำพังหรือเป็นกลุ่มย่อย

5. กิจกรรมการอ่านข้อความในสิ่งแวดล้อมตามโอกาสเป็นกิจกรรมที่สะท้อนหลักการที่ว่าการสอนอ่านควรใช้ข้อความที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน และมีคุณค่าควรแก่การอ่านเป็นการนำเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาเขียนพร้อม ๆ กับเด็กเพื่อไว้ใช้อ่านในห้องเรียน

นอกจากนี้ Strickland (1988: 966-968) และ Holdaway (1979: unpaged) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่จำเป็นในการสอนอ่านแก่เด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

1. การชี้ตัวหนังสือ (Track Print) การที่ครูชี้ตัวหนังสือเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการมองและได้ยินเสียงที่ครูอ่านตัวหนังสือ ช่วยให้เด็กมีความเข้าใจทิศทางของการอ่าน ครูอาจเลือกชี้บางประโยคหรือบางคำที่สำคัญ

2. การฝึกให้คิดคาดคะเนเนื้อหาล่วงหน้าจากประสบการณ์ (Think Along) ในขณะที่ครูอ่าน ครูควรแสดงการคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่องเพื่อให้เด็กสังเกตวิธีการคิดของครูจะทำให้เด็กรู้จักคิดโดยใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน เช่น นิทานเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับ… ครูคิดว่าประโยคนี้ต้องอ่านว่า…

3. การเติมคำศัพท์ลงในช่องว่าง (Cloze Activity) โดยครูจะพูดส่วนต้นของประโยคที่เคยอ่านให้เด็กฟังจากหนังสือ แล้วหยุดเปิดโอกาสให้เด็กหาคำที่มีความหมายเหมาะสมมาเติมให้ประโยคสมบูรณ์หรือเลือกเขียนประโยคลงบนกระดานดำและลบออกหนึ่งคำ กระตุ้นให้เด็กหาคำมาเติมในประโยคให้สมบูรณ์เป็นการฝึกให้เด็กคาดคะเนคำจากสิ่งที่อ่านโดยอาศัยสิ่งชี้แนะที่มี

4. การพิจารณาลักษณะของตัวหนังสือในข้อความ (Examining Text Features) การพิจารณาข้อความดูคำเริ่มต้น ดูคำซ้ำ ๆ ดูตัวหนังสือ ดูการใช้เครื่องหมายวรรคตอนและอื่น ๆ จะช่วยให้เด็กรู้ถึงความสัมพันธ์ทางภาษาของสิ่งชี้แนะ (Cue) ซึ่งช่วยในการคาดคะเนและตรวจสอบการคาดคะเนสิ่งที่อ่าน

5. การชี้คำขณะอ่าน (Pointing) เพื่อให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของเสียงและรูปตัวอักษรของคำที่ปรากฏเป็นภาษาเขียน และการอ่านจากซ้ายไปขวา

6. การปิดคำด้วยกระดาษแล้วเลื่อนให้เห็นตัวอักษร (Sliding Masking) เพื่อเน้นให้เด็กมองตัวอักษรในคำ

7. การอ่านข้อความซ้ำ ๆ (Revisiting Text) เมื่อครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังและพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความหมายของสิ่งที่อ่าน ครูก็จะอ่านข้อความนั้นซ้ำ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเข้าใจเรื่องมากขึ้นโดยการสังเกตลักษณะต่าง ๆ ของข้อความ เช่น คำซ้ำ คำที่เริ่มต้น ตัวอักษร เครื่องหมายวรรคตอน ฯลฯ ซึ่งช่วยในการคาดคะเนความหมายให้ชัดเจนขึ้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 122-123) เสนอแนวทางเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรรมการอ่านร่วมกัน ดังนี้

1. ครูถือหนังสือในระดับที่เด็กสามารถเห็นภาพในหนังสือ ขณะอ่านมือขวาห่างจากตัวเล็กน้อย โดยให้เด็กโดยรอบสามารถเห็นได้ เมื่อต้องการเปลี่ยนหน้าให้เปิดหนังสือด้วยมือซ้ายและให้แน่ใจว่าเด็กเห็นแต่ละหน้าหนังสือได้อย่างชัดเจน

2. วิธีอ่านให้ครูออกเสียงหนักเบาประกอบท่าทางแตกต่างกันเพื่อให้เด็กตื่นเต้น เนื่องจากเด็กจะจินตนาการเรื่องราวอยู่ตลอดเวลาระหว่างการอ่านของครู

3. ขณะครูอ่านต้องชี้ตัวหนังสือให้เด็กเห็นเพื่อกระตุ้นการมองและการฟัง การออกเสียงของคำต่าง ๆ ที่เด็กสนใจหรือคำที่ครูย้ำให้เด็กซ้ำคำที่ครูต้องการให้เด็กรู้

4. ในกรณีภาพในหนังสือเล็กมาก ครูอาจชักชวนให้เด็กทำหนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) แล้วนำมาใช้สอนอ่านจะช่วยให้การอ่านการเห็นภาพในหนังสือเป็นไปอย่างทั่วถึงมากขึ้น

5. ถ้าเด็กชอบเรื่องใดแล้วขอให้ครูอ่านซ้ำ ครูต้องทำตามเพราะการอ่านซ้ำย้ำคำจะทำให้เด็กจำได้ สนับสนุนให้เด็กอ่านเอง ตอบคำถามและเล่าเรื่องอย่างสม่ำเสมอ

6. ครูฝึกให้เด็กคิดคาดคะเนเนื้อหาจากเรื่องราวที่อ่าน ฝึกต่อประโยคให้สมบูรณ์

7. ครูสามารถใช้บัตรคำช่วยในการอ่าน การรู้จักคำ การเห็นความสัมพันธ์ของเสียงกับรูปตัวอักษร

จากรูปแบบของกิจกรรมการอ่านร่วมกัน จะเห็นได้ว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม โดยครูเป็นตัวอย่างที่ดีในการอ่าน ใช้เทคนิคต่าง ๆ กระตุ้นการอ่านของเด็กให้เด็กได้พบเห็นตัวหนังสือบ่อย ๆ หรืออ่านซ้ำ ๆ มีการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของเด็ก การฝึกให้เด็กคาดเดา การเปิดโอกาสให้เด็กถ่ายทอดจากสิ่งที่อ่าน ซึ่งลักษณะการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่กล่าวมานี้จะทำให้การอ่านเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก

การเลือกหนังสือสำหรับเด็กประกอบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน นอกจากจะมีแนวทางการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญแล้ว การเลือกใช้หนังสือประกอบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก ก็เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยมีนักการศึกษาได้สรุปแนวทางในการเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

วิจิตรา สุติมา (2534: 17) กล่าวถึง การเลือกหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก มีแนวทางดังนี้

1. เนื้อหา ต้องเป็นเรื่องราวที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางด้านอารมณ์ สังคม และ สติปัญญา

2. ภาษา มีการใช้ภาษาตามระดับวัยของเด็ก ซึ่งมีความหมายชัดเจน เด็กเข้าใจได้ง่าย

3. ภาพ ลักษณะของภาพที่เด็กชอบมากที่สุด คือ ภาพการ์ตูน เด็กชอบภาพง่าย ๆ ที่ไม่ซับซ้อน สอดคล้องและอธิบายเรื่องได้อย่างสมจริง ภาพสวยงามที่มีชีวิต มีการเคลื่อนไหว

4. ขนาดและการจัดรูปเล่ม ได้แก่ ขนาดหนังสือ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย นอกจากนี้จะต้องใช้กระดาษที่มีคุณภาพในการทำหนังสือสำหรับเด็กด้วย

พูนศรี คัมภีรปกรณ์ (2537: 266-270) กล่าวถึง วิธีการเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่

1. ความเหมาะสมกับวัย การเลือกหนังสือจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เพราะวัยเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับความสนใจ การรับรู้และประสบการณ์ของเด็ก ลักษณะนิสัยและความสนใจที่สัมพันธ์กับการเลือกหนังสือ ดังนี้

1.1 ความสนใจของเด็กอายุ 4-6 ปี
เริ่มมีความคิดคำนึง จินตนาการมากขึ้น ชอบเรื่องนางฟ้า เทวดา
สนใจอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว เช่น สัตว์ ต้นไม้
สนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิต สิ่งแวดล้อม
ชอบหนังสือที่มีรูปภาพ

1.2 ความต้องการของเด็กอายุ 4-6 ปี
ต้องการความรัก และความมั่นคงจากบุคคลในครอบครัว
ต้องการที่จะได้ตระหนักว่าตัวเองมีคุณค่า
ต้องการความสำเร็จ
ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
ต้องการที่จะขจัดความกลัว ความกังวลใจ และความผิดพลาด
ต้องการที่จะได้รับประสบการณ์จากโลกภายนอก

หนังสือสำหรับเด็กต้องสนองความต้องการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ถ้าเด็กได้ฟังนิทานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางครอบครัว เด็กก็จะเกิดความมั่นคงทางอารมณ์ นอกจากนี้หนังสือสำหรับเด็กยังได้เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับโลกที่งดงามน่าตื่นเต้นและให้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เด็กอยากรู้อยากเห็น ดังนั้น หนังสือที่จะเลือกให้เด็กปฐมวัยจึงควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับความต้องการด้านใดด้านหนึ่งของเด็กด้วย

2. ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับ การเลือกหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัยครูจะต้องคำนึงว่าหนังสือนั้นให้ประโยชน์อะไรแก่เด็กบ้าง เช่น ช่วยให้เด็กได้หัวเราะร่วมกัน ความสนุกสนานจากหนังสือจะทำให้เด็กมีความสุขเพลิดเพลินช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กได้

เนื้อน้อง สนับบุญ (2541: 42) ได้สรุปเกณฑ์ในการเลือกหนังสือให้เด็กไว้ ดังนี้

1. วัยของเด็ก พิจารณาว่าเด็กมีความสนใจชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของเนื้อเรื่อง เหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือ 10-15 นาที หรือประมาณ 12 หน้า

2. เนื้อหาสาระ ดูว่าเหมาะสมและสอดแทรกข้อคิดคุณธรรมเพียงใด

3. รูปภาพประกอบมีสีสันสดใส ขนาดเหมาะสม มีภาพประมาณ 60-70% มีเนื้อเรื่องประมาณ 40% หรือประมาณ 4 : 3

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเลือกหนังสือสำหรับเด็กมีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้กิจกรรมการอ่านร่วมกันบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ การเลือกหนังสือที่ดีสำหรับเด็กต้องพิจารณาเกี่ยวกับวัย ความต้องการ เนื้อหาและรูปเล่ม เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุภัทรา คงเรือง (2539) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กอนุบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้กิจกรรมการอ่านปกติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีคะแนนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการอ่านปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อำพร ศรีหิรัญ (2540) ศึกษาความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5–6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ของโรงเรียนบ้านทุ่งกรวด จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มควบคุม 15 คนได้รับประสบการณ์แบบปกติ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ และได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีความสนใจในการอ่านและเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มยุรี กันทะลือ (2543) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า เด็กกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หลังการทดลองมีพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติมา บุญยศ (2545) ได้ศึกษาการสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language) สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนโดยใช้นิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 21 คน และชั้นอนุบาล ปีที่ 3 จำนวน 21 คน โดยเปรียบเทียบผลของการสอนภาษาแบบองค์รวมระหว่างนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 และศึกษาระดับความสามารถในการอ่านและศึกษาคำของนักเรียนแต่ละระดับชั้น โดยให้กลุ่มทดลองได้รับการสอนภาษาแบบองค์รวมโดยใช้นิทาน เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อเปรียบเทียบผลระหว่างนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 พบว่ามีความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูดไม่แตกต่างกัน สำหรับด้าน การอ่าน และการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อศึกษาระดับความสามารถในการอ่านและเขียนคำพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง และความสามารถในการเขียนอยู่ในระดับต่ำและปานกลาง ชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง และสูง และความสามารถในการเขียนอยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง และนักเรียนทั้งสองระดับชั้นมีความสามารถในการอ่านและเขียนคำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ดุจเดือน จิรานนท์ (2547) ได้ศึกษาผลของการใช้สมุดภาพอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อความพร้อมทางการอ่านของเด็กอนุบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5-6 ปี จำนวน 22 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับพัฒนาการอ่านโดยใช้สมุดภาพอิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่ม

ควบคุมได้รับการเรียนการสอน โดยวิธีปกติ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมทางการอ่าน ความเข้าใจเรื่องจากภาพ ความเข้าใจในการฟัง และความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ของ เด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมุดภาพอิเล็กทรอนิกส์ หลังจากจัดการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .01 และมีความพร้อมทางการอ่านความเข้าใจเรื่องจากภาพ ความเข้าใจในการฟัง และความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมุดภาพอิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าความพร้อมทางการอ่านของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีปกติ

นิไพพรรณ เกิดสว่าง (2547) ได้ศึกษาผลของการใช้หนังสือชุดการอ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านของเด็กวัยอนุบาลใน 3 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรและคำ การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน และการอ่านแบบจำรูปคำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี จำนวน 54 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ใช้การสอนอ่านโดยใช้หนังสือชุดการอ่าน จำนวน 27 คน และกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนอ่านแบบปกติ จำนวน 27 คน ใช้เวลา 10 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้หนังสือชุดการอ่านมีความสามารถในการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

สุนันทา สุภาวสิทธิ์ (2547) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่มีต่อความสามารถทางภาษาที่มีต่อความสามารถในการอ่านของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการอ่านของเด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม และจากการสังเกตเด็กปฐมวัยขณะทำกิจกรรมพบว่าเด็กปฐมวัยสามารถจำแนกความเหมือนความต่างของภาพ เสียงพยัญชนะ และตัวอักษร ซึ่งเป็นพื้นฐานนำไปสู่การอ่าน

ศุภวรรณ ฤทธิคุปต์ (2550) ศึกษาผลของเกมการศึกษาที่มีต่อทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กนักเรียนชายและหญิง อายุระหว่าง 5 ถึง 6 ปีที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปี

ที่ 3 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีคะแนนทักษะการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Fennacy (1988) ได้ศึกษาวิธีการสอนและวิธีการรู้หนังสือในห้องเรียนอนุบาล 2 แบบ คือ ห้องเรียนแรกใช้หลักสูตรโดยแบบฝึกหัดที่เน้นพยัญชนะ เสียงและคำ ห้องที่สองมีการใช้หลักสูตรตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยปฏิบัติต่อเด็กเสมือนว่าเด็กเป็นนักอ่านและนักเขียน ผลการวิจัยพบว่า เด็กในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติมีความรู้ด้านการอ่านเขียนเพิ่มขึ้น เต็มใจที่จะเขียนและปรับปรุงการเขียนด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือและเรียบเรียงระหว่างการเขียนบ่อยขึ้น

Sullivan and Martin (1994) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสอนโดยใช้วัสดุในการอ่านที่สามารถคาดเดา เช่น หนังสือที่มีภาพสอดคล้องกับคำ คำคล้องจอง เพลง กับการส่งเสริมทักษะทางการอ่านของเด็กวัยเริ่มเรียนพบว่า การสอนโดยใช้วัสดุการอ่านที่สามารถคาดเดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการอ่านของเด็กวัยเริ่มเรียนที่เพิ่มขึ้น

Sonnenschein and Munsterman (2002) ศึกษาอิทธิพลของการส่งเสริมการอ่านของครอบครัวต่อแรงจูงใจในการอ่านและพัฒนาการการรู้หนังสือเบื้องต้นของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 ขวบที่ มีเชื้อชาติแอฟริกัน-อเมริกัน หรือ ยุโรป-อเมริกัน ซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความถี่ของการมีกิจกรรมการอ่านร่วมกันกับเด็กที่บ้าน หลังจากนั้นจึงทำการประเมิน การออกเสียง การรู้ตำแหน่งพยัญชนะและความเข้าใจเรื่องราวในปลายปีการศึกษาและประเมินแรงจูงใจ ในต้นปีเมื่อเด็กขึ้นชั้นเกรด 1 ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมในการอ่านออกเสียง และพบว่าความถี่ของการอ่านจะสัมพันธ์กับทักษะการรู้หนังสือของเด็กอย่างมีนัยสำคัญ

Yeh (2003) ได้ศึกษาการประเมินการสอนการอ่านออกเสียงของเด็กในโครงการ Head Start โดยดำเนินโครงการวิจัยการสอนอ่านออกเสียงเพื่อป้องกันปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกในชั้นที่สูงขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 4 และ 5 ปี ในห้องเรียนโครงการ Head Start จำนวน 4 แห่ง กลุ่มแรกใช้การสอนโดยกิจกรรมคำคล้องจอง กลอน และเรื่องเล่า กลุ่มที่สองใช้การสอนโดย

กิจกรรมการอ่านออกเสียงเป็นคำ ๆ ในประโยค ผลการศึกษาพบว่า วิธีที่สองส่งผลต่อการอ่านออกเสียงและรู้จักตัวอักษร และเสียงตัวอักษรของเด็กสูงกว่าวิธีแรกอย่างเห็นได้ชัด

จากงานวิจัยดังกล่าว เห็นได้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ หากเด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยกิจกรรมและสื่อที่กระตุ้นและเร้าใจให้อยากอ่าน โดยการเรียนรู้จากกิจกรรมการอ่านแบบต่าง ๆ เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกม การใช้วัสดุการอ่าน การสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นต้น เพราะนอกจากจะทำให้เด็กมีความสามารถในการอ่านแล้ว ยังทำให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนที่สูงขึ้นอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

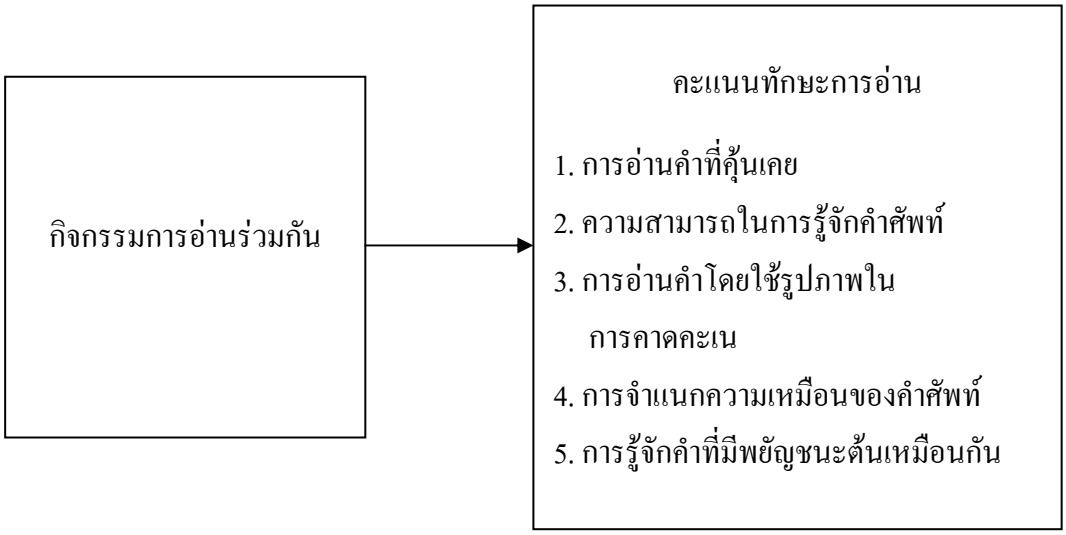

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง อายุระหว่าง 3½ -4½ ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 85 คน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เนื่องจากมีความพร้อมและยินดีให้ความร่วมมือในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง อายุระหว่าง 3½ -4½ ปี ที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 30 คน

ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยการจับฉลากเลือกห้องเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จากทั้งหมด 3 ห้องเรียน คัดเลือกมา 1 ห้องเรียน ได้จำนวนนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน จำนวน 24 แผน

2. แบบประเมินทักษะการอ่าน จำนวน 25 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นแผนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ทักษะภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

1.2 ศึกษาความสำคัญ ความเป็นมา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย จากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ แนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน ของ สุภัทรา คงเรือง (2539)

1.3 ศึกษากลุ่มคำศัพท์ที่ใช้บ่อยในเด็กปฐมวัย จากบัญชีคำศัพท์ที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้คำศัพท์ของเด็กอนุบาล 4-5 ปีในกรุงเทพมหานคร ของ รจนา สังวรสินธุ์ (2546) เพื่อนำมากำหนดคำศัพท์ที่เด็กควรรู้จัก และในการวางแผนกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

1.4 คัดเลือกหนังสือสำหรับเด็ก ที่นำมาเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน ซึ่งเป็นหนังสือที่มีคำศัพท์ตรงกับคำที่ได้กำหนดไว้ให้เด็กรู้จัก โดยใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็ก ของ วิจิตรา สุติมา (2534) ได้แก่ ความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก ภาษาที่ใช้เข้าใจได้ง่าย เป็นประโยคสั้น ๆ กล่าวคำซ้ำ ๆ รูปภาพสวยงามสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ขนาดตัวอักษรใหญ่ มีความชัดเจนเหมาะที่จะใช้กับเด็กกลุ่มใหญ่

1.5 วางแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันให้สัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยใน 5 ด้าน ได้แก่ การอ่านคำที่คุ้นเคย ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน

1.6 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 24 แผน จากนิทาน 8 เรื่อง เรื่องละ 3 แผน ประกอบด้วย จุดประสงค์ การดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ การอ่านร่วมกัน การสื่อภาษา และการเล่นเกมทางภาษา สื่อการสอน และการประเมินผล

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันสำหรับเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

1.8 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน ตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

1.9 นำแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันสำหรับเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องของแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน และนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบประเมินทักษะการอ่าน คือ นิทานเรื่อง “บีก้าม้าน้อย” ใช้ประเมินทักษะการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย

2.2 ศึกษาแบบทดสอบ แบบวัดทักษะการอ่านและความสามารถในการอ่านในระดับปฐมวัยของสุภัทรา คงเรือง (2539) นิไพพรรณ เกิดสว่าง (2547) ศุทธิรัตน์ แก้วเล็ก (2547) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินทักษะการอ่าน

2.3 ศึกษาแนวทางการทำหนังสือสำหรับเด็ก และนำคำทั้งหมด 8 คำ ได้แก่ คำว่า ม้า แดง พ่อ นอน เท้า ไข่ อาหาร และต้นไม้ ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่กำหนดให้เด็กรู้จักมาสร้างเป็นนิทาน ชื่อเรื่อง บีก้าม้าน้อย โดยการแต่งเนื้อเรื่อง วาดภาพประกอบและจัดทำรูปเล่ม

2.4 สร้างแบบประเมินทักษะการอ่าน จากนิทานเรื่อง บีก้าม้าน้อย โดยการตั้งคำถามและคำตอบ จำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การอ่านคำที่คุ้นเคย	จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์	จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 3 การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน	จำนวน 3 ข้อ
ด้านที่ 4 การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์	จำนวน 3 ข้อ
ด้านที่ 5 การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน	จำนวน 3 ข้อ

2.5 สร้างคู่มือประกอบการใช้แบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจง วิธีการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน

2.6 นำแบบประเมินทักษะการอ่านและคู่มือการใช้แบบประเมินทักษะการอ่านที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบประเมินด้านความเหมาะสมทางภาษา ความตรงตามเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.7 นำแบบประเมินทักษะการอ่าน และคู่มือการใช้แบบประเมินที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินทักษะการอ่านจากการทดลองครั้งที่ 1 แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2.9 นำแบบประเมินทักษะการอ่าน และคู่มือการใช้แบบประเมินทักษะการอ่านที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบครั้งที่ 2 กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน

โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อหาประสิทธิภาพอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.10 นำแบบประเมินทักษะการอ่านที่ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้เกณฑ์ 0-1 (One Zero Method) ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีของ Kuder – Richardson (K- R20) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .815

2.11 นำแบบประเมินทักษะการอ่าน และคู่มือการใช้แบบประเมินไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ติดต่อขออนุญาตจากอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

3. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยนำแบบประเมินทักษะการอ่านไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน ใช้เวลาทดสอบคนละประมาณ 10 นาที วันละ 6 คน เป็นเวลา 5 วัน

4. นำแบบประเมินที่ได้ไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

5. ระยะทำการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2550 ถึงวันที่ 25 มกราคม 2551 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งจะทำการสอนทุกวัน

จันทร์ อังคาร และพุธ วันละ 1 แผน รวมทั้งสิ้น 24 แผน ในช่วงเวลาตั้งแต่ 09.30-10.10 น. รวมวันละ 40 นาที

6. ระยะหลังการทดลอง หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันครบกำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างมาทำการทดสอบโดยใช้แบบประเมินชุดเดิมเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน ใช้เวลาทดสอบคนละประมาณ 10 นาที วันละ 6 คน เป็นเวลา 5 วัน

7. หลังจากนั้นนำแบบประเมินที่ได้ไปตรวจให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

8. นำคะแนนทักษะการอ่านของกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)

2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ค่า t-test

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองมาตรวจให้คะแนนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบค่าที (Dependent t-test)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง แสดงได้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.
ก่อนการทดลอง	30	25	11.70	3.23
หลังการทดลอง	30	25	20.87	3.54

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลอง เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านเท่ากับ 11.70 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 3.23 และ

หลังการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านเท่ากับ 20.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 3.54

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่าน 5 ด้าน ได้แก่ การอ่านคำที่คุ้นเคย ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง แสดงได้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง

ทักษะการอ่าน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		*t*
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	
1. การอ่านคำที่คุ้นเคย	0.70	1.48	4.90	2.33	10.75*
2. ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์	7.53	1.50	8.0	.00	1.70*
3. การอ่านคำโดยใช้รูปภาพ ในการคาดคะเน	2.37	0.71	2.90	0.54	5.11*
4. การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์	0.27	0.52	2.30	1.02	10.77*
5. การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้น เหมือนกัน	0.83	0.91	2.77	0.62	10.43*
รวม	**11.70**	**3.23**	**20.87**	**3.54**	**18.83***

*P < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อพิจารณาถึงทักษะการอ่านในแต่ละด้าน ได้แก่ การอ่านคำที่คุ้นเคย ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน

พบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านทั้ง 5 ด้านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย โดยผลการวิจัย พบว่า

จากการทดลองจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันในเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชา คหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อศึกษาทักษะการอ่าน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการอ่านคำที่คุ้นเคย ด้านความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ ด้านการอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน ด้านการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และด้านการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า หลังการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการอ่านร่วมกันสามารถพัฒนาทักษะการอ่านให้แก่เด็กปฐมวัยได้ โดยอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. กิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้มีโอกาสในการอ่านหรือเห็นตัวหนังสือบ่อย ๆ ได้นำความรู้เดิมที่เด็กมีอยู่แล้วมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการอ่าน มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กกับครู การให้การยอมรับ การสนับสนุนซึ่งกันและกัน และครูเป็นต้นแบบที่ดีในการใช้ภาษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ภาษาของ Vygotsky (1986 อ้างใน อารี สัณหฉวี, 2544: 35) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการได้รับอิทธิพลจากบุคคลอื่นและสังคม เช่น ครูและเพื่อน จากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูดสนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ตลอดจนการเล่นที่ช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ (Symbol Using Media) ซึ่งการที่เด็กเรียนรู้ภาษาจากผู้อื่นนั้น เด็กจะเรียนรู้ทีละน้อยโดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่นจนเด็กสามารถคิดและเกิดเป็นความรู้ภายในตนได้ อีกทั้งกิจกรรมการอ่านร่วมกันมีลำดับขั้นตอนให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาอย่างเป็นองค์รวม คือ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผ่านกิจกรรมทั้ง 3 ขั้นตอน คือ การอ่านร่วมกัน การสื่อภาษา และการเล่นเกมทางภาษา สามารถอธิบายได้ว่า

1.1 การอ่านร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีประสบการณ์ทางการอ่านร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก และจูงใจให้เด็กได้เห็นตัวหนังสือ จากประโยคและคำในหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ ได้เห็นแบบอย่างการอ่านของครู ได้ใช้ทักษะภาษาในลักษณะสัมพันธ์กัน โดยเริ่มต้นจากครูให้เด็กเล่าประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับนิทานที่อ่านร่วมกัน เช่น ให้เด็กเล่าบรรยายถึงคุณพ่อว่ามีลักษณะรูปร่างอย่างไร ก่อนฟังนิทานเรื่อง พ่อฉันเป็นยักษ์ใหญ่ ซึ่งเด็กจะได้ฝึกทักษะการพูด ต่อจากนั้นให้เด็กคาดคะเนเนื้อเรื่องว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เด็กก็จะได้แสดงความคิดเห็น เกิดการอภิปรายตอบโต้กัน และครูบันทึกสิ่งที่เด็กคาดเดาเพื่อให้เด็กเห็นว่า คำพูดของตนได้กลายมาเป็นภาษาเขียน อีกทั้งยังช่วยให้เด็กมีทักษะการอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเนได้ เมื่อครูเริ่มอ่านนิทาน ครูจะชี้คำขณะอ่านให้เด็กเห็นเพื่อกระตุ้นการมองและการฟัง นอกจากนี้ฝึกให้เด็กได้สังเกตตัวอักษรและคำต่าง ๆ จากข้อความในนิทาน เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการอ่านด้านการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และด้านการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน หลังจากที่ครูอ่านนิทานจบแล้วจึงให้เด็กเปรียบเทียบคำซ้ำที่พบบ่อยในนิทานระหว่างคำในนิทานกับบัตรคำว่าอยู่ในนิทานหน้าใด และมีทั้งหมดกี่คำ และเด็กก็จะนำคำศัพท์ที่รู้จักไปฝากไว้ที่ธนาคารคำ ซึ่งช่วยให้เด็กมีทักษะการอ่านด้านการอ่านคำที่คุ้นเคย และด้านความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ได้ จากขั้นตอนการอ่านร่วมกัน มีความสอดคล้องกับหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ พนิดา ชาตยาภา (2544: 16) กล่าวไว้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนไปพร้อม ๆ กันโดยไม่แยกย่อย ทั้งนี้มุ่งเน้นความสัมพันธ์ของภาษาเพื่อใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ภาษาในหลาย ๆ สถานการณ์ การทำกิจกรรมของเด็กจะถูกเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาอ่านเขียนที่มีความหมายต่อเด็ก เด็กจะได้แสดงออกถึงความเข้าใจจากประสบการณ์ที่มี อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ของ บังอร พานทอง (2541: 6-9) ที่เสนอแนะไว้ว่า ครูควรอ่านหรือเล่าเรื่องที่น่าสนใจให้เด็กฟังเสมอ ๆ เลือกเรื่องที่น่าสนใจ มีแบบแผนการใช้ภาษาที่ดี ในระหว่างเล่าหรืออ่านควรจะหยุดบางครั้งเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดตามหรือเพิ่มเติมประสบการณ์ของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง เด็กจะตื่นตัวตลอดเวลา การได้รับฟังตัวอย่างภาษาดี ๆ เป็นประจำเด็กจะเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ในการเรียน หรือช่วยในการทำความเข้าใจในการอ่าน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการอ่านร่วมกัน ทำให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางภาษาและพัฒนาทักษะการอ่าน ทั้ง 5 ด้านได้

1.2 การสื่อภาษา เป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสดงออกทางภาษาเพื่อสื่อถึงความเข้าใจในสิ่งที่อ่านหลังจากการอ่านร่วมกัน โดยเด็กสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาได้หลาย

รูปแบบ ได้แก่ การวาดภาพ การเล่าเรื่องจากภาพ การเล่นบทบาทสมมติ การทำงานศิลปะ การปั้น การต่อเติมภาพ การปะติดภาพ และการประกอบอาหาร ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้เกิดจากการที่เด็กเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่องที่อ่านและฟังร่วมกัน จากนั้นให้เด็กได้มีโอกาสนำความคิดที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้มาถ่ายทอดหรือสื่อสารเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยภาษา ความคิด และสัญลักษณ์สื่อสารที่เชื่อว่า ภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่สามารถสื่อความหมายทุกเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อความหมายจึงจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ หลายรูปแบบ เช่น ศิลปะ ดนตรี และละคร (บุษบง ตันติวงษ์, 2536: 143-150) นอกจากนี้การแสดงออกทางภาษายังช่วยให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดของคำศัพท์ที่เรียนมากยิ่งขึ้นด้วย เพราะเด็กได้ทบทวนคำขณะกำลังทำกิจกรรมการสื่อภาษา ตัวอย่างเช่น การอ่านร่วมกัน เด็กได้ฟังนิทานเรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง การสื่อภาษา เด็กได้วาดภาพในหัวข้อ “ถ้าม้าน้อยไม่พบนกกระจิบ” โดยในขณะที่เด็กกำลังวาด เด็กก็จะนึกภาพของม้าขึ้นมา เกิดการย้ำทวนความคิด กล่าวซ้ำถึงความหมายที่เด็กได้ยินและรู้จักคำว่า “ม้า” เป็นคำที่คุ้นเคยได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นิตยา ประพฤติกิจ (2539: 161) ที่ได้กล่าวว่า การวาดภาพจากคำรูปธรรม หรือคำที่เด็กสนใจจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจความหมายของคำมากยิ่งขึ้น การวาดภาพจากสิ่งที่ตนเคยมีประสบการณ์เป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาภาษาของเด็ก เพราะเป็นการแสดงออกทางความคิดทำให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์ได้ดี ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ขั้นตอนการสื่อภาษานี้สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน ด้านการอ่านคำที่คุ้นเคย และด้านความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ได้

1.3 การเล่นเกมทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ใช้เกมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษาอย่างสนุกสนาน ช่วยเร้าความสนใจของเด็ก เพราะนอกจากจะเป็นการทบทวนในสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากการอ่านร่วมกัน และการสื่อภาษาแล้ว ยังเป็นการใช้เกมฝึกทักษะที่ต้องการจะสอน โดยเด็กไม่รู้สึกว่ากำลังเรียน เนื่องจากเกมทำให้เด็กเรียนรู้ไปพร้อมกับการเล่น กระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชลาธิป สมาหิโต (2549: 167) ที่ได้กล่าวว่า เกมเป็นสื่อหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ทางภาษาให้กับเด็ก เพราะเด็กในวัยนี้ชอบการเล่นและการแข่งขัน เกมจึงเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจ สนุกกับการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะการใช้ภาษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณ ฤทธิคุปต์ (2550) ที่ได้ศึกษาผลของเกมการศึกษาที่มีต่อทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยใน 2 ด้าน คือ การเข้าใจความหมายของคำ และการหาความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับคำ ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยที่ได้การจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีทักษะการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า การเล่นเกมทางภาษา สามารถช่วยส่งเสริมและเพิ่มทักษะการอ่านให้แก่เด็กได้

2. สื่อประกอบการจัดกิจกรรม จากกิจกรรมการอ่านร่วมกัน ทั้ง 3 ขั้นตอนที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า สิ่งสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาทักษะการอ่านได้เป็นอย่างมาก ก็คือ สื่อประกอบการจัดกิจกรรม เนื่องจากในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการอ่านร่วมกัน ครูเป็นผู้จัดสภาพการณ์ สื่อ หนังสือ อุปกรณ์ ให้เด็กได้เรียนรู้ ได้สัมผัส จับต้องสิ่งของรอบตัวอย่างหลากหลาย กล่าวคือ การอ่านร่วมกัน มีหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก ได้แก่ นิทานเล่มใหญ่ นิทานเล่มปกติ หนังสือคำคล้องจอง รวมถึงการอ่านผลงานของตัวเด็กร่วมกัน สำหรับขั้นตอน การสื่อภาษา มีสื่อที่ช่วยให้เด็กแสดงออกทางความคิดได้หลายรูปแบบ เช่น การปั้นแป้งโด การทำงานศิลปะ การประกอบอาหาร การประดิษฐ์ผลงาน เป็นต้น และขั้นตอนการเล่นเกมทางภาษา สื่อที่ใช้ในการกิจกรรม ได้แก่ เกม บัตรคำ บัตรภาพ นอกจากนี้ครูยังได้สร้างธนาคารคำเพื่อรวบรวมคำศัพท์ที่กำหนดให้เด็กรู้จักในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งการใช้สื่อดังกล่าวเป็นการกระตุ้นความสนใจเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจได้ง่าย และจำได้นาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ เอื้องฟ้า ท่าขุขันธ์ (2547: 20) ได้สรุปไว้ว่า แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ต้องมีสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการฝึกฝนทักษะทางภาษา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่างอิสระ เพราะการเรียนรู้ภาษาที่ดีเกิดจากการได้สำรวจสิ่งแวดล้อม ได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้ลงมือกระทำ ปฏิบัติด้วยตนเอง และทราบผลการกระทำด้วยตนเอง

3. ทักษะการอ่าน 5 ด้าน เด็กมีคะแนนจากการทำแบบทดสอบทักษะการอ่านสูงขึ้นหลังได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน อธิบายได้ ดังนี้

3.1 การอ่านคำที่คุ้นเคย เด็กมีทักษะการอ่านคำที่คุ้นเคยเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะ กิจกรรมการอ่านร่วมกัน เด็กได้ซึมซับคำและตัวอักษรอย่างบูรณาการทั้ง 4 ด้านเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ ในด้านการฟัง เด็กได้ยินและฟังคำเหล่านั้นจากการเล่านิทานของครู ด้านการอ่าน เด็กได้พบเห็นคำบ่อย ๆ ทั้งจากในหนังสือนิทาน ผลงานของตัวเด็ก และจากธนาคารคำ ด้านการเขียน เด็กได้เขียนและวาดสื่อความหมายของคำนั้นออกมา และด้านการพูด เด็กได้พูดและเล่าถึงคำนั้น ๆ นอกจากนี้เด็กยังได้ใช้คำหรือมีประสบการณ์ตรงกับคำต่าง ๆ ได้อย่างมีความหมายตัวอย่างเช่น คำว่า “แดง” เด็กได้แต่งคำคล้องจองเกี่ยวกับสี คำว่า “ไข่” เด็กได้ลงมือทอดไข่เจียว คำว่า “ต้นไม้” เด็กได้ออกไป

สัมผัสรดน้ำต้นไม้ในสวน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ อารี สัณหฉวี (2544: 40) กล่าวถึงหลักการสอนแนวภาษาธรรมชาติไว้ว่า การสอนภาษาควรมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก เช่น การศึกษานอกสถานที่ การทดลองวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การทำสวน การสอนเหล่านี้เป็นการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาในลักษณะบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยวิธีลงมือปฏิบัติ ในทำนองเดียวกัน กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 149) กล่าวถึง หลักการสอนอ่านของเด็กว่า เริ่มจากการให้เด็กเห็นคำ เข้าใจความหมายของคำแล้วจึงสร้างความคุ้นเคยด้วยการเห็น การอ่านและฝึกให้ทำ ฝึกให้ใช้ในกิจกรรมการพูด การเล่าเรื่อง การเล่นคำคล้องจอง เป็นต้น จะทำให้เด็กพัฒนาความสามารถในการอ่านได้ ซึ่งลำดับขั้นการอ่านของเด็ก แสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

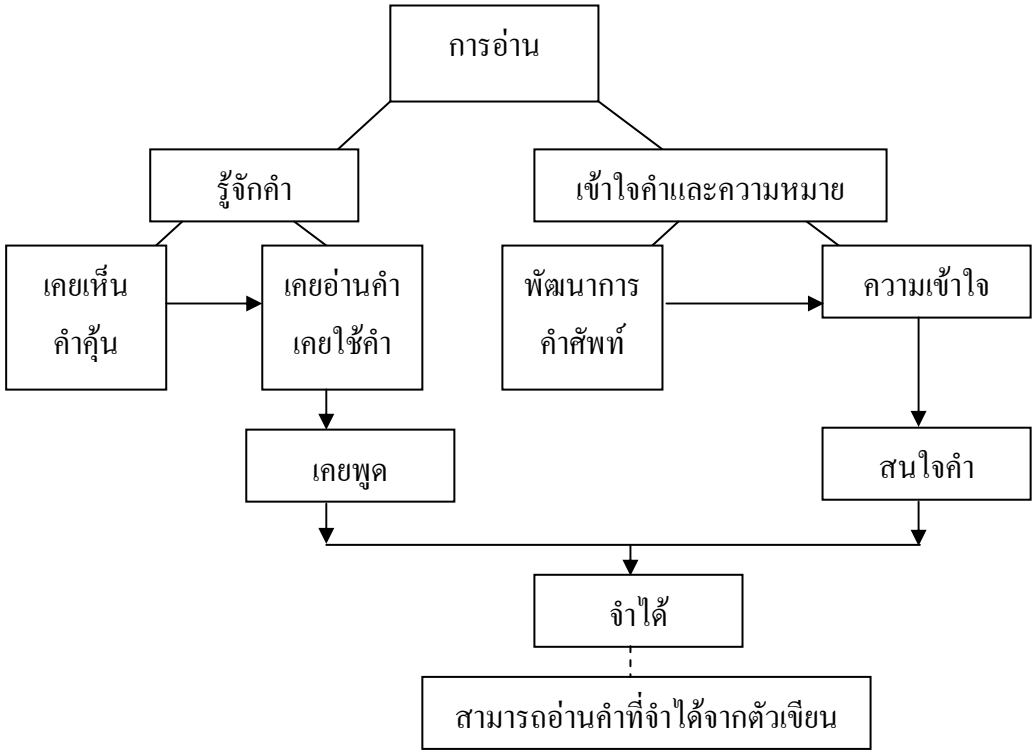

ภาพที่ 2 ลำดับขั้นการอ่านของเด็กปฐมวัย
ที่มา: กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 149)

3.2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ จากการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ในระดับดีอยู่แล้ว เนื่องจากคำศัพท์ทั้ง 8 คำ ได้แก่ คำว่า พ่อ ม้า แดง นอน เท้า ไข่ อาหาร ต้นไม้ เป็นคำที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก และเรียนรู้ได้

ง่าย (รจนา สังวรสินธุ์, 2546: 75) ซึ่งผู้วิจัยยังคงใช้ทักษะด้านนี้ไว้เพื่อให้สัมพันธ์กับทักษะด้านการอ่านคำที่คุ้นเคย ทั้งนี้เพราะคำที่เด็กปฐมวัยจะต้องเรียนรู้นั้นจะต้องได้มาจากคำที่เด็กเคยใช้และคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน หรือเป็นคำที่เด็กสามารถนึกเป็นภาพได้ (บันลือ พฤกษะวัน, 2534: 14-15) และนอกจากนี้การสร้างความคุ้นตาเกี่ยวกับคำที่เด็กรู้ความหมายดีอยู่แล้ว เป็นวิธีการหนึ่งที่ส่งผลต่อพัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยได้ โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับตัวหนังสือ (บำเพ็ญ การพาณิชย์, 2539: 68)

3.3 การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน เด็กมีทักษะการอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะ จากการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันในขั้นตอนการอ่านร่วมกัน เด็กได้ฝึกการคิด การคาดเดาคำ การสังเกตภาพที่มีความหมายสอดคล้องกับคำ โดยครูจะอ่านข้อความในนิทานแล้วหยุดเปิดโอกาสให้เด็กหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงหรือตรงกับภาพมาเติมให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ ซึ่งโดยพัฒนาการการอ่านของเด็กปฐมวัยนั้น เด็กในวัยนี้จะเริ่มอ่านคำจากภาพ ให้ความหมายของหนังสือจากรูปภาพต่าง ๆ หรือประสบการณ์เดิม ใช้ภาษาคล้าย ๆ หนังสือแม้ว่าจะไม่เข้ากับเนื้อเรื่อง (Cochrane et al., 1984 อ้างใน มยุรี กันทะลือ, 2543: 18) แต่เมื่อมีการฝึกให้คาดคะเนคำในการอ่านร่วมกันทุกครั้ง เด็กจะรู้จักการสังเกตภาพก่อนตอบคำถาม และสามารถคาดคะเนคำได้ตรงกับเนื้อเรื่องมากขึ้น เพราะเด็กมีการนำความรู้เดิมจากการอ่านนิทานที่เคยอ่านแล้วมาใช้ใน การคาดคะเนคำ รวมถึงรู้จักนำคำที่คุ้นเคยมาคาดเดาคำในนิทานที่อ่านร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ที่กล่าวว่าการสอนภาษาควรให้เด็กมีโอกาสที่จะทดลองกับภาษา สร้างสมมติฐานเบื้องต้นของตน และมีโอกาสเดาหรือคาดคะเนคำที่จะอ่านและมีโอกาสคิดประดิษฐ์สัญลักษณ์แทนคำขึ้นมา (นฤมล เนียมหอม, 2540: 16-17)

3.4 การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน เด็กมีทักษะการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะ กิจกรรมการอ่านร่วมกันในขั้นตอนการอ่านร่วมกัน ขณะครูอ่านประโยคหรือข้อความในนิทาน ครูจะหยุดอ่านและซักถาม โดยให้เด็กออกมาชี้หาคำศัพท์ที่เหมือนกันซึ่งอยู่ในหน้าเดียวกัน เพื่อฝึกให้มีทักษะการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และให้เด็กออกมาชี้และหาคำสองคำที่มีอักษรตัวแรกของคำเป็นตัวอักษรตัวเดียวกัน เพื่อฝึกให้มีทักษะการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน โดยการอ่านประโยคหรือข้อความของครู อาจจะอ่านซ้ำย้ำคำให้เด็กฟังมากกว่า 1 ครั้ง หรืออ่านออกเสียงหนักเบา เพื่อให้เด็กได้ร่วมกันตรวจสอบคำที่ครูอ่าน จากเสียงและตำแหน่งของคำในหน้านิทานที่ครูซักถาม และนอกจากนี้ในขั้นตอนการเล่นเกมทางภาษา ได้ใช้เกมต่าง ๆ

ฝึกฝนทักษะการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ และการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันให้เด็กมีความชำนาญมากขึ้น ตัวอย่างเช่น เกมล้วงกล่องหาคำเหมือน เกมโยงจับคู่ “ไปหาเธอ” และเกมโดมิโนต่อคำเหมือน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการสอนอ่านของ บุษบง ตันติวงศ์ (2538 อ้างใน มยุรี กันทะลือ, 2543ข: 32) ที่กล่าวว่า เด็กควรมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ (Print Concept) เช่น รู้ลำดับคำในประโยค รู้ลำดับตัวอักษรในคำ มีความรู้เกี่ยวกับรูปและเสียงของตัวอักษร ในขณะที่ Lamme and Lee (1990: 295-297) ได้เสนอแนะไว้ว่า การอ่านร่วมกันจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการอ่าน เด็กจะเรียนรู้กระบวนการที่ทำให้เกิดความคิด มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ และหนังสือ (Concept About Print and Books) ได้เช่นกัน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านให้แก่เด็กปฐมวัยได้ โดยเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการอ่านได้ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ทางภาษาให้ดียิ่งขึ้น เพราะเด็กได้แสดงออกทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และในแต่ละกิจกรรมการอ่านร่วมกันทั้ง 3 ขั้นตอน ได้แก่ การอ่านร่วมกัน การสื่อภาษา และการเล่นเกมทางภาษา สามารถช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการอ่าน 5 ด้านสูงขึ้นได้ ซึ่งผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันนี้มีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้การอ่านที่ ฉันทนา ภาคบงกช (2538: 3) กล่าวไว้ว่า การอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังอย่างสนุกสนานอยู่เสมอ ช่วยให้เด็กพัฒนาการอ่านได้รวดเร็วและรักการอ่าน เด็กจะเรียนรู้ด้านการอ่านได้ดีเมื่อสิ่งนั้นมีความหมายต่อเด็ก รวมถึงเด็กที่มีโอกาสอ่านหรือเห็นตัวหนังสือมากย่อมมีโอกาสพัฒนาด้านการอ่านได้อย่างรวดเร็ว

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันที่มีต่อทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการอ่านสูงขึ้น หลังได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านกัน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง อายุระหว่าง 3½ -4½ ปี ที่กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 85 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชายและหญิง อายุระหว่าง 3½ -4½ ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน จำนวน 24 แผน

2. แบบประเมินทักษะการอ่าน จำนวน 25 ข้อ จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การอ่านคำที่คุ้นเคย	จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์	จำนวน 8 ข้อ
ด้านที่ 3 การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน	จำนวน 3 ข้อ
ด้านที่ 4 การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์	จำนวน 3 ข้อ
ด้านที่ 5 การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน	จำนวน 3 ข้อ

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เตรียมเครื่องมือในการวิจัย และทดลองใช้เครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง อายุระหว่าง 3½ -4½ ปี จำนวน 30 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเรื่องการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ดำเนินการทดลอง

2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยนำแบบประเมินทักษะการอ่านไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน และนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

2.2 ระยะทำการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2550 ถึงวันที่ 25 มกราคม 2551 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งจะทำการสอนทุกวันจันทร์ อังคาร และพุธ วันละ 1 แผน รวมทั้งสิ้น 24 แผน ในช่วงเวลาตั้งแต่ 09.30-10.10 น. รวมวันละ 40 นาที

2.3 ระยะหลังการทดลอง หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันครบกำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างมาทำการทดสอบโดยใช้แบบประเมินชุดเดิม เป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน

3. นำคะแนนจากการทำแบบประเมินของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง มาตรวจให้คะแนนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบค่าที (Dependent t-test)

ผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน มีคะแนนทักษะการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ในกิจกรรมการอ่านร่วมกัน สามารถเพิ่มหรือปรับขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ เช่น การเล่าเรื่องย้อนกลับของเด็ก การอ่านนิทานเป็นกลุ่มย่อย การแนะนำหนังสือน่าอ่าน เป็นต้น

2. จากการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน นิทานเล่มใหญ่ (Big Book) เป็นที่สนใจและช่วยเร้าความสนใจให้แก่เด็กในการอ่านเป็นอย่างมาก แต่ถ้าครูมีนิทานเล่มปกติ หรือเล่มเล็ก อาจชักชวนให้เด็กช่วยทำหนังสือนิทานเล่มใหญ่ขึ้นเอง แล้วนำมาใช้จัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

3. ครูสามารถนำกิจกรรมการอ่านร่วมกัน มาบูรณาการเข้ากับหน่วยการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องได้

4. จากการทดสอบทักษะการอ่านด้านการอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยมาก เนื่องจากเด็กมีความสามารถคาดเดาคำศัพท์ที่รู้จักจากการสังเกตรูปภาพได้ ดังนั้นจึงควรปรับจากการคาดเดาคำ เป็นการให้เด็กอ่านทั้งประโยคโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยในด้านการฟัง การพูด และการเขียนโดยใช้กิจกรรมการอ่านร่วมกัน

2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน โดยใช้สื่อประเภทอื่น ๆ เช่น ข้อความที่เป็นสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน เช่น ป้ายประกาศ ฉลากสินค้า แผ่นผับโฆษณา เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกันกับกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีผลต่อทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการอ่านในเด็กปฐมวัย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี).** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. 2546. "วิธีอ่านหนังสือและการอ่านหนังสือให้ฟัง." ใน **กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 89.

กิตติมา บุญยศ. 2545. **การสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language) สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนโดยใช้นิทาน.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545. **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: เอดิสัน. อ้างถึง K.S. Goodman. 1986. **What's Whole in Whole Language.** New Hampshire: Heinemann.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547. **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: เอดิสัน.

เกษม วัฒนชัย. 2544. "รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการจัดพิมพ์หนังสือและการอ่านอย่างไร." **วารสารหนังสือ** 1(13): 4-6.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. (บรรณาธิการ). 2543. **ภาษากับการสื่อสาร.** พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. 2542. **การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน.** กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาการ.

_____. 2549. "ความสำคัญของการอ่านและกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน." **วารสารสารสนเทศ** 7(1): 9-30.

ฉันทนา ภาคบงกช. 2536. **มาเข้าใจการพัฒนาภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนเกษมพิทยา.

_____. 2537. **แนวการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาโดยรวม.** กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย.

_____. 2538. **เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาภาษาแบบ Whole Language สำหรับเด็กปฐมวัย วันที่ 8-9 พฤษภาคม 2538**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชลาธิป สมาหิโต. 2549. **การพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อ้างถึง M.R. Jalongo. 2000. **Early Childhood Language Arts.** 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.

ชุมจิรา เลาหบุตร. 2542. **ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อพฤติกรรมการใช้หนังสือที่ถูกต้องของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เชริษา ใจแผ้ว. 2532. **ภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย.** ยะลา: คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูยะลา.

ณัฐพส วังวิญญู และ จันทร์เจ้า พฤกษ์พงศาวรี. 2544. “ภาษาแบบองค์รวม.” **ปาจารยสาร** 27(3): 19-21.

ดุจเดือน จิรานนท์. 2547. **ผลของการใช้สมุดภาพอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อความพร้อมทางการอ่านของเด็กอนุบาล.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิยาลัย.

นฤมล เนียมหอม. 2540. **การศึกษาสภาพปัญหาการสอนภาษาแบบธรรมชาติในโรงเรียนอนุบาลกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิดดา หงษ์วิวัฒน์. 2537. **อ่านหนังสือให้ลูกฟัง: หนทางแห่งความฉลาดของเด็ก.** กรุงเทพมหานคร: แสงแดด.

นิตยา ประพฤติกิจ. 2539. **การพัฒนาเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

นิตยา วิยาภรณ์. 2547. "ความพร้อมในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย." **วารสารการศึกษาปฐมวัย** 8(3): 14-18.

นิไพพรรณ เกิดสว่าง. 2547. **ผลการใช้หนังสือชุดการอ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านของเด็กวัยอนุบาล.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนื้อน้อง สนับบุญ. 2541. **ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บังอร พานทอง. 2541. **ปรัชญาการสอนภาษาแบบเน้นพื้นฐานประสบการณ์.** กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อ้างถึง K. S. Goodman. 1986. **What's Whole in Whole Language.** New Hampshire: Heinemann.

บันลือ พฤกษะวัน. 2534. "ประสบการณ์ทางภาษาของเด็กก่อนวัยเรียน." **ประชาศึกษา** 5: 14-15.

บำเพ็ญ การพานิชย์. 2539. **พัฒนาการอ่านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ กิจกรรมสนทนาประกอบกิจกรรมการอ่าน.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุษบง ตันติวงศ์. 2535. "มิติใหม่การสอนระดับปฐมวัย." ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องนวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: คณะวิชาคุรุศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 50.

บุษบง ตันติวงศ์. 2536. **นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.

ประเทิน มหาขันธ์. 2530. **การสอนอ่านเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

พนิดา ชาตยาภา. 2544. **ความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัชรี ผลโยธิน และ วรนาท รักสกุลไทย. 2543. **เอกสารประกอบการอบรม Whole Language โครงการพัฒนาอนุบาลศึกษาโดยผ่านกระบวนการนิเทศ รุ่นที่ 2.** กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

พูนศรี คัมภีรปกรณ์. 2537. “การเลือกและการใช้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย.” ใน **เอกสารการสอนชุดวรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัย หน่วยที่ 1-7.** นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 222-223.

ไพพรรณ อินทนิล. 2546. **การส่งเสริมการอ่าน.** กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภรณี คุรุรัตนะ. 2542. “การสอนภาษาโดยองค์รวม.” ใน **การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-5 ปี).** กรุงเทพมหานคร: เซเว่นพริ้นติ้ง กรุ๊ป, 88-89.

มณิศา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (บรรณาธิการ). 2550. “แนวทางในการอ่านร่วมกัน.” ใน **ม้าน้อยร้องเพลง.** กรุงเทพมหานคร: แปลน ฟอร์ คิดส์.

มยุรี กันทะลือ. 2543ก. **ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อ้างถึง Cochrane. et al. 1984. **Reading Writing and Caring.** London: A Simon & Schuster.

มยุรี กันทะลือ. 2543ข. **ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อ้างถึง บุษบง ตันติวงศ์. 2538. "แนวคิดและหลักการด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ." ใน **เอกสารประกอบการสอนวิชาปรัญชาและมโนทัศน์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิชมรมไทย-อิสราเอลฯ. 2543. **การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.

รจนา สังวรสินธุ์. 2546. **การศึกษาการใช้คำศัพท์ของเด็กอนุบาล 4-5 ปี ในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วชิราภรณ์ ชุมพล. 2547. **ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในมุมหนังสือที่มีต่อความสนใจในการอ่านของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน**,** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณี โสมประยูร. 2539. **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

วิจิตรา สุติมา. 2534. "การทำหนังสือสำหรับเด็ก." **การพิมพ์บรรจุภัณฑ์** 5(25): 16-19.

วิไลวรรณ เกื้อทาน. 2540. **ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเทศบาล.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อ้างถึง K.S. Goodman. 1986. **What's Whole in Whole Language.** New Hampshire: Heinemann.

ศุทธิรัตน์ แก้วเล็ก. 2547. **ผลการจัดประสบการณ์การอ่านร่วมกันที่มีต่อความสามารถในการอ่านสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนบ้านคลองสมบูรณ์ จังหวัดสมุทรสงคราม.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศุภวรรณ ฤทธิคุปต์. 2550. **ผลของเกมการศึกษาที่มีต่อทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2540. **หลักและวิธีการสอนภาษาไทย.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สุนันทา สุภาวสิทธิ์. 2547. **ผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่มีต่อความสามารถในการอ่านของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านจองคำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุภัทรา คงเรือง. 2539. **ผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กวัยอนุบาล.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หรรษา นิลวิเชียร. 2535. **ปฐมวัยศึกษาและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

อนงค์ วรพันธ์. 2546. **พัฒนาการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบทำสมุดเล่มเล็ก.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อารี สัณหฉวี. 2535. **นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก.

อารี สัณหฉวี. 2543. **สอนอ่านเขียนด้วยนิทานภาพร่วมกัน: สำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: กรมวิชากร. อ้างถึง D. Holdaway. 1979. **The Foundation of Literacy.** New Hampshire: Heinemann.

_____. 2544ก. **นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: แว่นแก้ว. อ้างถึง J. Piaget. (1955). **The Language and Thought of the Child.** London: Routledge & Kegan Paul.

_____. 2544ข **นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: แว่นแก้ว. อ้างถึง J. Dewey. (1943). **The Child and the Curriculum.** Chicago: University of Chicago Press.

_____. 2544ค. **นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: แว่นแก้ว. อ้างถึง L.S. Vygotsky. (1986). **Thought and Language.** Cambridge: Mit Press.

_____. 2544ง. **นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: แว่นแก้ว. อ้างถึง S.C. Raines and Robert J. Canady. (1990). **The Whole Language Kindergarten.** New York: Teachers College Press.

อำพร ศรีหิรัญ. 2540. **ความสนใจในการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาธรรมชาติ.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอื้องฟ้า ท่าขุขันธ์. 2547. **ผลการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Box, J.A. (1990). **The Effect of Shared Reading Experiences on Head Start Children's Concept about Print and Story Structure.** Birmingham: EdD Dissertation, University of Alabama.

Brian, G. 1992. **Getting Started in Whole Language.** Canada: Ginn.

Cochrane. et al. 1984. **Reading Writing and Caring.** London: A Simon & Schuster.

Cutting, B. 1989. **Getting Started in Whole Language: Shared Reading Experience.** Auckland: Apple Press.

Fennacy, J. W. 1988. **Teaching and Learning Literacy in Two Kindergarten Classrooms.** EdD Dissertation, University of Southern California.

Goodman, K. S. 1986. **What's Whole in Whole Language.** New Hampshire: Heinemann.

Gwan, M. 2000. "Shared book experience." **Young Children** 55: 20-24.

Holdaway, D. 1979. **The Foundation of Literacy.** New Hampshire: Heinemann.

Jalongo, M. R. 2000. **Early Childhood Language Arts.** 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.

Lamme, L. and P. Lee. 1990. "Crossing the moat: from basic skills to whole language in kindergarten curriculum." **British Journal of Education Psychology** 66(5): 295-297.

Moss and Noden, (eds.). 1994. "Pointers for putting whole language into practice." **The Reading Teacher** 47: 342-344.

Raines, S.C. and Robert J. Canady. (1990). **The Whole Language Kindergarten.** New York: Teachers College Press.

Ratcliff, N. J. 2001. "Using authentic assessment to document the emerging literacy skill of young children." **Education** (Winter): 66-69.

Smith, R. J. and D. Johnson. 1976. **Teaching Children to Read.** New York: Addison Wesley.

Sonnenschein, S. and K. Munsterman. 2002. "The influence of home-based reading interaction on 5-year-olds' reading motivations and early literacy development." **Early Childhood Research Quarterly** (Online). http://www.sciencedirect.com, January 25, 2007.

Strickland, D. S. 1988. "Some tip for using big book." **The Reading Teacher.** 41: 966-968.

Strickland, D. S. and Morrow. 1990. "Emerging readers and writers, linking theory and practice: resourcer for and emergent literacy curriculum." **The Reading Teacher.** 690-691.

Sullivan, B. S. and W. C. Martin. 1994. "Enhancing beginning reader's performance with predictable materials." **Education Resources Information Center** (Online). http://www.eric.ed.gov, May 31, 2007.

Yeh, S. S. 2003. "An evaluation of two approaches for teaching phonemic awareness to children in Head Start." **Early Childhood Research Quarterly** (Online). http://www.sciencedirect.com, January 25, 2007.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์วรรณา สุติวิจิตร
   โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู
   สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. ดร.ศิรประภา พฤทธิกุล
   สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. อาจารย์จุไรพร รอดเชื้อ
   โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

คู่มือแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

คู่มือแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมาย โดยให้เด็กเรียนรู้ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน โดยกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยคุ้นเคยกับการอ่าน และเรียนรู้ภาษาจากนิทาน ผลงานของเด็ก และธนาคารคำ ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน ประกอบด้วย การอ่านร่วมกัน การสื่อภาษา และการเล่นเกมทางภาษา เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับครูและเพื่อนในบรรยากาศที่อบอุ่น ช่วยเหลือ แนะนำให้กำลังใจ

คำชี้แจง

1. แผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นแผนที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย อายุ 3½ -4½ ปี ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จัดขึ้นในช่วงกิจกรรมวงกลม

2. กิจกรรมการอ่านร่วมกัน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

3. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที/แผน

4. กิจกรรมการอ่านร่วมกันในงานวิจัยนี้ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการอ่านให้กับเด็กปฐมวัยใน 5 ด้าน ดังต่อนี้

   4.1 การอ่านคำที่คุ้นเคย
   4.2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์
   4.3 การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน
   4.4 การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์
   4.5 การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน

หลักการสำคัญของแนวการสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

1. เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและอย่างมีความสุข

2. การเรียนต้องมีลักษณะเป็นองค์รวมไม่แยกเป็นส่วนย่อย

3. เด็กสามารถอ่านและเขียนอย่างมีความหมายโดยการใช้ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะแนะนำแนวคิดใหม่ ๆ

4. ใช้ภาษาในการสื่อความหมาย

5. เด็กได้รับประสบการณ์จริงที่ช่วยฝึกกระบวนการคิดในการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย

6. กิจกรรมและวัสดุที่ใช้นั้นต้องมีลักษณะการใช้ภาษาในรูปแบบที่ซ้ำ และมีความหมาย

7. ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าทำ และแสดงความคิดเห็นโดยไม่กลัวผิด

8. มีการส่งเสริมให้กำลังใจ

แนวทางการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

ลักษณะสำคัญของการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน มีดังนี้

1. เน้นความเข้าใจเนื้อเรื่องมากกว่าการท่องจำตัวหนังสือผ่านการฟังนิทาน เรื่องราว สนทนา โต้ตอบ คิดวิเคราะห์ร่วมกับครูหรือผู้ใหญ่

2. ครูแนะนำการอ่านในกลุ่มใหญ่ ใช้หนังสือเล่มใหญ่เห็นชัดเจนทั่วกัน

3. เนื้อหาที่อ่านควรสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและพยายามเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของเด็กตลอดเวลา เพื่อให้เห็นประโยชน์และความเกี่ยวพันของภาษาเขียนกับชีวิตจริง

4. ขณะที่อ่านควรชี้นิ้วตามตัวหนังสือประกอบไปด้วย

5. ให้เด็กได้เขียน วาดภาพ ถ่ายทอดสิ่งที่ได้อ่าน ได้เรียนรู้ประสบการณ์ ความประทับใจอย่างอิสระ

รูปแบบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน เป็นวิธีการที่ครูจัดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยคุ้นเคยกับการอ่าน และเรียนรู้ภาษาจากนิทาน ผลงานของเด็ก และธนาคารคำร่วมกัน โดยการบูรณาการทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การอ่านร่วมกัน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นระหว่างครูกับเด็กกลุ่มใหญ่ร่วมกันอภิปราย ซักถาม สนทนา และอ่านจากหนังสือสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค

- ครูให้เด็กได้ร่วมถ่ายทอดประสบการณ์เดิมของเด็ก
- ครูฝึกให้เด็กรู้จักการคาดเดาเนื้อเรื่องโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน
- ครูบันทึกการคาดคะเนของเด็ก และตรวจสอบการคาดคะเน
- ครูชี้คำขณะอ่านให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง
- ครูหยุดอ่าน และให้เด็กหาคำที่มีความหมายสอดคล้องกับภาพประกอบในนิทานมาเติมให้เป็นประโยคสมบูรณ์
- ครูฝึกให้เด็กสังเกตคำและหาคำที่ได้อ่านไปแล้ว ได้แก่ คำศัพท์ที่กำหนดให้เด็กรู้จัก คำศัพท์ที่เหมือนกันที่อยู่ในหน้าเดียวกัน และคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน
- ครูสร้างธนาคารคำ เพื่อให้เด็กได้เห็นคำบ่อย ๆ
- ครูใช้บัตรคำช่วยในการอ่าน การรู้จักคำ การเห็นความสัมพันธ์ของเสียงกับรูปตัวอักษร

2. การสื่อภาษา เป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่ทำหลังจากกิจกรรมการอ่านร่วมกัน เพื่อให้เด็กถ่ายทอดความหมายจากสิ่งที่อ่าน โดยเป็นกิจกรรมที่เด็กทำรายบุคคล หรือทำเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย การวาดภาพ การเล่าเรื่องจากภาพ การเล่นบทบาทสมมติ การทำงานศิลปะ การปั้น การต่อเติมภาพ การปะติดภาพ และการประกอบอาหาร

3. การเล่นเกมทางภาษา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อทบทวนสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากการอ่านร่วมกันและการสื่อภาษา โดยจัดขึ้นให้เด็กเล่นเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย เกมคุ้นเคยคำ เกมจับคู่ภาพ เกมจับคู่คำ เกมใบ้คำ เกมโดนิโน เกมหาชื่อตัวละคร และเกมเรียงลำดับภาพ

บทบาทครู

1. ครูเป็นผู้สร้างความมั่นใจในการอ่านเขียนให้กับเด็ก ไม่ตำหนิเมื่อเด็กพูดผิด อ่านผิด หรือเขียนผิด

2. ครูเปิดโอกาสให้เด็กพูดในการเดาความหมายของคำ หรือคาดคะเนเรื่องราวจากรูปภาพ โดยอาศัยประสบการณ์เดิม และบอกเล่าสิ่งที่พบเห็นด้วยการให้กำลังใจ สนับสนุนให้กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น

3. ครูถือหนังสือในระดับที่เด็กสามารถเห็นภาพในหนังสือ ขณะอ่านมือขวาห่างจากตัวเล็กน้อย โดยให้เด็กโดยรอบสามารถเห็นได้ เมื่อต้องการเปลี่ยนหน้าให้เปิดหนังสือด้วยมือซ้าย และให้แน่ใจว่าเด็กเห็นแต่ละหน้าหนังสือได้อย่างชัดเจน

4. วิธีอ่านให้ครูออกเสียงหนักเบาประกอบท่าทางแตกต่างกัน เพื่อให้เด็กตื่นเต้นเนื่องจากเด็กจะจินตนาการเรื่องราวอยู่ตลอดเวลาระหว่างการอ่านของครู

5. ขณะครูอ่านต้องชี้ตัวหนังสือให้เด็กเห็น เพื่อกระตุ้นการมองและการฟัง การออกเสียงของคำต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ หรือคำที่ครูย้ำที่ต้องการให้เด็กรู้

ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อหนังสือสำหรับเด็กที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

สัปดาห์ที่	รายชื่อนิทาน	ประเภทหนังสือ	คำศัพท์ที่เด็กควรรู้จัก
1	ม้าน้อยร้องเพลง	นิทานเล่มใหญ่	ม้า
2	กุ๊กไก่ปวดท้อง	นิทานเล่มปกติ	แดง
3	พ่อของฉันเป็นยักษ์ใหญ่	นิทานเล่มปกติ	พ่อ
4	คุณปู่นักร้องเพลงกล่อม	นิทานเล่มใหญ่	นอน
5	รอยเท้าของใครเอ่ย	นิทานเล่มปกติ	เท้า
6	ข้าวไข่เจียว เดี๋ยวเดียวอร่อยจัง	นิทานเล่มใหญ่	ไข่
7	อาหารค่ำมื้อพิเศษ	นิทานเล่มปกติ	อาหาร
8	ต้นไม้ที่รัก	นิทานคำคล้องจอง	ต้นไม้

ตารางผนวกที่ 2 สรุปกิจกรรมการอ่านร่วมกัน 8 สัปดาห์

สัปดาห์ที่	วัน	การอ่านร่วมกัน	การสื่อภาษา	การเล่นเกมทางภาษา
1	จันทร์	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง	ประดิษฐ์หุ่นถุงมือกระดาษตัวละครในนิทาน	เกมโยงจับคู่ “เสียงร้องของใคร”
	อังคาร	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง	แสดงบทบาทสมมติสวมหุ่นถุงมือกระดาษ “ฉันเป็นใคร”	เกมหาชื่อตัวละคร “เธออยู่ไหน”
	พุธ	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง	วาดภาพ “ถ้าม้าน้อยไม่พบนกกระจิบ”	เกมจับคู่คำ “ฉันเหมือนเธอ”
2	จันทร์	นิทานเล่มปกติ เรื่อง กุ๊กไก่ปวดท้อง	แต่งคำคล้องจองเกี่ยวกับสี	เกมวางรูปภาพ “สีสันแสนสวย” (กลุ่ม)
	อังคาร	นิทานเล่มปกติ เรื่อง กุ๊กไก่ปวดท้อง	แสดงละครบทบาทสมมติจากนิทานเรื่องกุ๊กไก่ปวดท้อง	เกมจับคู่คำ “คู่เหมือน”
	พุธ	ผลงาน “แต่งคำคล้องจองเกี่ยวกับสี”	เล่าผลงาน “คำคล้องจองเกี่ยวกับสี”	เกมคุ้นเคย คำว่า “แดง”

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	การอ่านร่วมกัน	การสื่อภาษา	การเล่นเกมทางภาษา
3	จันทร์	นิทานเล่มปกติ เรื่อง พ่อฉันเป็นยักษ์ใหญ่	วาดภาพ “พ่อของฉัน”	เกมคุ้นเคย คำว่า “พ่อ”
	อังคาร	นิทานเล่มปกติ เรื่อง พ่อฉันเป็นยักษ์ใหญ่	บอกตอนที่ประทับใจในนิทานจากเรื่อง พ่อฉันเป็นยักษ์ใหญ่	เกมจับคู่บัตรคำเหมือน (กลุ่ม)
	พุธ	ผลงาน “พ่อของฉัน”	เล่าผลงาน “พ่อของฉัน”	เกมเรียงลำดับ “หนูจะโตเท่าคุณพ่อ”
4	จันทร์	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง คุณปู่นักร้องเพลงกล่อม	วาดภาพ “เด็ก ๆ ทำอะไรก่อนนอน”	เกมพูดคำว่า “นอน” (กลุ่ม)
	อังคาร	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง คุณปู่นักร้องเพลงกล่อม	เพลงกล่อมของคุณปู่ที่หนูชอบ	เกมจับคู่คำ “มาด้วยกัน”
	พุธ	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง คุณปู่นักร้องเพลงกล่อม	เล่าผลงาน “เด็กๆ ทำอะไรก่อนนอน”	เกมโยงจับคู่ “ไปหาเธอ”

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	การอ่านร่วมกัน	การสื่อภาษา	การเล่นเกมทางภาษา
5	จันทร์	นิทานเล่มปกติ เรื่อง รอยเท้าของใครเอ่ย	วาดต่อเติมรอยเท้าสัตว์	เกมคุ้นเคย คำว่า “เท้า”
	อังคาร	นิทานเล่มปกติ เรื่อง รอยเท้าของใครเอ่ย	แสดงละคร บทบาทสมมติ เรื่อง รอยเท้าของใครเอ่ย	เกมล้วงกล่อง หาคำเหมือน (กลุ่ม)
	พุธ	ผลงาน “วาดต่อเติม รอยเท้าสัตว์”	เล่าผลงาน “วาดต่อเติม รอยเท้าสัตว์”	เกมจับคู่คำ “เลขเด็ด”
6	จันทร์	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ข้าวไข่เจียว เดี๋ยวเดียว อร่อยจัง	ปั้นแป้งโด “อาหารชนิดไข่”	เกมคุ้นเคยคำว่า “ไข่”
	อังคาร	นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ข้าวไข่เจียว เดี๋ยวเดียว อร่อยจัง	ประกอบอาหารกลุ่ม “ไข่เจียวเหลืองฟู”	เกมใบ้คำ (กลุ่ม) “ขั้นตอนการทอดไข่”
	พุธ	ผลงานปั้นแป้งโด “อาหารชนิดไข่”	เล่าผลงานปั้นแป้งโด “อาหารชนิดไข่”	เกมเติม “อะไรหายไปนะ”

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน	การอ่านร่วมกัน	การสื่อภาษา	การเล่นเกมทางภาษา
7	จันทร์	นิทานเล่มปกติ เรื่อง อาหารค่ำมื้อพิเศษ	ปะติดภาพ “รายการอาหาร”	เกมคุ้นเคย คำว่า “อาหาร”
	อังคาร	นิทานเล่มปกติ เรื่อง อาหารค่ำมื้อพิเศษ	บอกชื่ออาหาร	เกมโดมิโนต่อคำเหมือน (กลุ่ม)
	พุธ	ผลงานปะติดภาพ “รายการอาหาร”	เล่าผลงานปะติดภาพ “รายการอาหาร”	เกมหาคำ “เลือกคู่”
8	จันทร์	นิทานเล่มปกติ เรื่อง ต้นไม้ที่รัก	วาดภาพ “ต้นไม้ของเรา” (กลุ่ม)	เกมคุ้นเคยคำว่า “ต้นไม้”
	อังคาร	นิทานเล่มปกติ เรื่อง ต้นไม้ที่รัก	ประดิษฐ์ที่รดน้ำใบจิ๋ว	เกมหาคำต่าง “ฉันไม่เหมือนใคร”
	พุธ	ผลงาน “ต้นไม้ของเรา”	รดน้ำต้นไม้ในสวน	เกมจับคู่คำ “กันและกัน”

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

นิทานเรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง

สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กอ่านคำที่คุ้นเคย
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการรู้จักคำศัพท์
3. เพื่อให้เด็กรู้จักอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการตรวจสอบหาคำจากการอ่าน

การดำเนินกิจกรรม

<u>เตรียมประสบการณ์</u>

ครูนำภาพสัตว์ ไก่ วัว หมู มาให้เด็กดูและร้องเสียงของสัตว์ชนิดนั้น

<u>การอ่านร่วมกัน</u>

1. ครูนำหนังสือนิทานเรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง ให้เด็กดู โดยให้เด็กรู้จักส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ (ปกนอก ปกใน ชื่อนิทาน และส่วนเนื้อเรื่อง)

2. ครูอ่านเนื้อเรื่องนิทาน พร้อมชี้คำขณะอ่านและให้เด็กอ่านตามครู จากนั้นครูให้เด็กร่วมกันคาดคะเนคำด้วยการสังเกตภาพในนิทาน โดยครูพูดส่วนต้นของข้อความ แล้วหยุดให้เด็กเดาคำที่สอดคล้องกับภาพประกอบ

หน้า 5: มอ มอ มอ มอ ใครหนอร้องดัง เสียงมีพลัง ก้องกังวานไกล แม่...นั่นเอง / (วัว)

หน้า 18: ถึง...วันใหม่ พ่อไก่ขันปลุก เป็ด แกะ วัว ลุก ทุกตัวแจ่มใส / (เช้า)

3. ครูอ่านนิทานเรื่อง ม้าน้อยร้องเพลงจนจบเรื่อง ครูนำบัตรคำ คำว่า “ม้า” อ่านให้เด็กฟัง ซักถามกับเด็กว่า เคยพบคำนี้หรือไม่ ครูให้เด็กออกมาตรวจสอบคำโดยให้เด็กเปิดนิทานไปยังหน้าที่มีคำว่า “ม้า” และนำบัตรคำมาเทียบกับคำในหนังสือให้เด็กเห็น

4. ครูให้เด็กนำบัตรคำ คำว่า “ม้า” ไปฝากในธนาคารคำ

การสื่อภาษา

ครูให้เด็กเลือกตัวละครที่ชอบที่สุดในนิทานเรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง และให้เด็กทำหุ่นมือรูปสัตว์ที่ตนเองชอบ ด้วยการระบายสีภาพสัตว์นั้น ๆ และนำมาติดกับถุงกระดาษเป็นหุ่นถุงมือกระดาษ

การเล่นเกมทางภาษา

ครูให้เด็กเล่นเกม “เสียงร้องของใคร” โดยให้เด็กโยงจับคู่ภาพสัตว์กับเสียงร้องของสัตว์ให้ถูกต้อง

สื่ออุปกรณ์

1. รูปภาพสัตว์ ไก่ วัว หมู
2. นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง
3. บัตรคำ คำว่า “ม้า”
4. รูปสัตว์ต่าง ๆ ได้แก่ ไก่ วัว เป็ด หมู นก แกะ ม้า (สื่อภาษา)
5. ถุงกระดาษ
6. ดินสอสี
7. กาว
8. เกมโยงจับคู่ “เสียงร้องของใคร” (ภาคผนวก ฉ)

การประเมินผล

1. สังเกตการรู้จักคำที่คุ้นเคยจากประสบการณ์การอ่าน
2. สังเกตจากการตรวจสอบหาคำในหน้านิทาน
3. สังเกตการตอบคำถามจากการใช้รูปภาพคาดคะเนคำ

สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 2

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กอ่านคำที่คุ้นเคย
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์
3. เพื่อให้เด็กรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน

การดำเนินกิจกรรม

<u>เตรียมประสบการณ์</u>

1. ครูนำหุ่นมือผ้าตัวม้า มาทักทายเด็ก และถามเด็กว่า “รู้จักฉันไหม ฉันเคลื่อนไหวอย่างไร”
2. ครูให้เด็กออกมาทำท่าทางของม้าให้เพื่อนดู

<u>การอ่านร่วมกัน</u>

1. ครูอ่านชื่อเรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง ให้เด็กฟัง
2. ครูให้เด็กสวมหุ่นถุงมือกระดาษของตนเองที่ประดิษฐ์ในวันที่ 1
3. ครูอ่านเนื้อเรื่องและชี้ข้อความขณะอ่านให้เด็กฟัง เมื่ออ่านถึงเสียงร้องของสัตว์ตัวใด ครูเว้นให้เด็กที่สวมหุ่นถุงมือกระดาษของสัตว์ตัวนั้น ๆ ออกเสียงร้องของสัตว์ให้ตรงกับข้อความในนิทาน
4. เมื่ออ่านจบในแต่ละหน้า ครูให้เด็กลองหาคำที่อ่านไปแล้ว

ครูสนทนากับเด็ก “เด็ก ๆ คิดว่าในนิทานหน้านี้ มีคำอะไรที่เหมือนกันบ้าง”

หน้า 4: เจ้าแกะขนปุย แก้มยุ้ยน่ารัก ร้องเพลงทายทัก ยักย้ายเอวส่าย แบ๊ะ แบ๊ะ แกะร้องดังก้องทั่วไป แกะร้องอย่างไร ร้องให้ฟังที แบ๊ะ แบ๊ะ แบ๊ะ แบ๊ะ (แกะ / ร้อง / แบ๊ะ)

หน้า 10: เสียงเป็ดไม่ไหว ลองใหม่ดีกว่า เสียงวัวกินหญ้า ท่าทางน่าฟัง ม้าน้อยตั้งใจร้องใหม่อีกครั้ง เสียงไม่น่าฟัง ยังไม่ถูกใจ (เสียง / วัว)

ครูถามเด็กว่า นิทานในหน้านี้มีคำใดที่มีพยัญชนะต้น “ร” เหมือนกัน

หน้า 15: ม้าน้อยเสียใจ แต่ไม่ท้อแท้ ถึง**เรา**เสียงแย่ แม้ไม่เอาไหน ลองอีกสักครั้ง **ร้อง**ดังลั่นไป ไม่เลียนแบบใคร ใช้เสียงตัวเอง ฮี้ ฮี้ ฮี้ ฮี้

ครูถามเด็กว่า นิทานในหน้านี้มีคำใดที่มีพยัญชนะต้น “ข” เหมือนกัน

หน้า 22 ถึงเช้าวันใหม่ พ่อไก่**ขัน**ปลุก เป็ด แกะ วัว ลุก ทุกตัวแจ่มใส มีแต่เจ้าหมูดูเพลียกว่าใคร ทั้งหมดตั้งใจ **ขานไข**ร้องเพลง

<u>การสื่อภาษา</u>

ครูให้เด็กสวมหุ่นถุงมือกระดาษของตนเอง และให้เด็กแสดงบทบาทสมมติ “ฉันเป็นใคร” ทำตามคำสั่ง ดังนี้

- ใครเป็นม้า ให้อ้าปากกว้าง ๆ
- ใครเป็นวัว ให้ทำตัวสูง ๆ
- ใครเป็นนก ผงกศีรษะขึ้นลง
- ใครเป็นหมู ให้ชูแขนสองข้าง
- ใครเป็นไก่ ให้โอบไหล่เพื่อน
- ใครเป็นแกะ ให้แตะหัวเข่า
- ใครเป็นเป็ด ให้ทำท่าเผ็ดที่สุด

<u>การเล่นเกมทางภาษา</u>

ครูให้เด็กเล่นเกมหาชื่อตัวละคร “เธออยู่ไหน” โดยมีขั้นตอนการเล่น ดังนี้

1. ครูนำบัตรคำชื่อตัวละคร เรื่องม้าน้อยร้องเพลง ติดบนกระดานทั้งหมด และอ่านบัตรคำทีละใบให้เด็กฟังและจำไว้
2. ครูให้เด็กปิดตาแล้วครูดึงบัตรคำออก 1 ใบ จากนั้นให้เด็กเปิดตาแล้วทายว่า บัตรคำชื่อตัวละครตัวใดหายไป
3. ครูนำบัตรคำที่ครูดึงออก มาอ่านให้เด็กฟัง
4. ให้เด็กผลัดกันเป็นคนดึงบัตรคำออก และช่วยกันทายชื่อตัวละครที่หายไป

สื่ออุปกรณ์

1. นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง
2. หุ่นถุงมือกระดาษ
3. หุ่นมือผ้าตัวม้า
4. เกมหาชื่อตัวละคร “เธออยู่ไหน”

การประเมินผล

1. สังเกตการรู้จักคำที่คุ้นเคยจากประสบการณ์การอ่าน
2. สังเกตจากการตอบคำถามชี้คำศัพท์ที่เหมือนกันที่อยู่ในหน้าเดียวกันได้
3. สังเกตจากการตอบคำถามชี้คำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน

สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 3

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กอ่านคำที่คุ้นเคย
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการรู้จักคำศัพท์
3. เพื่อให้เด็กรู้จักการตรวจสอบหาคำจากการอ่าน
4. เพื่อให้เด็กรู้จักการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์

การดำเนินกิจกรรม

<u>เตรียมประสบการณ์</u>

ครูและเด็กร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับตัวละครในนิทานเรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง ว่าตัวละครแต่ละตัวมีนิสัยอย่างไร

<u>การอ่านร่วมกัน</u>

1. ครูชี้คำและอ่านนิทานในแต่ละหน้า และให้เด็กลองหาและชี้คำที่อ่านไปแล้ว

หน้า 3 หาคำว่า เป็ด หน้า 4 หาคำว่า แกะ

หน้า 5 หาคำว่า วัว หน้า 6 หาคำว่า หมู

หน้า 17 หาคำว่า ม้า (มีทั้งหมดกี่คำ) หน้า 18 หาคำว่า ไก่

2. เด็กร่วมกันตรวจสอบคำที่ครูอ่าน จากเสียงและตำแหน่งของคำในหน้านิทาน และคำที่คุ้นเคย

<u>การสื่อภาษา</u>

ครูสนทนากับเด็กว่า “ถ้าม้าน้อยไม่พบนกกระจิบ เด็ก ๆ คิดว่า ม้าน้อยจะเป็นอย่างไร” ให้เด็ก ๆ วาดภาพคาดคะเนเนื้อเรื่องที่จะเกิดขึ้นตามความคิดของเด็ก

<u>การเล่นเกมทางภาษา</u>

ครูให้เด็กเล่นเกม “ฉันเหมือนเธอ” โดยให้เด็กจับคู่คำ 2 คำที่เป็นคำเดียวกัน

สื่ออุปกรณ์

1. นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง
2. กระดาษ
3. ดินสอสี
4. เกมจับคู่คำ “ฉันเหมือนเธอ” (ภาคผนวก ฉ)

การประเมินผล

1. สังเกตการรู้จักคำที่คุ้นเคยจากประสบการณ์การอ่าน
2. สังเกตจากการตรวจสอบหาคำในหน้านิทาน
3. การเล่นเกมจับคู่คำ “ฉันเหมือนเธอ”

ภาคผนวก ง

คู่มือแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย

คู่มือแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยนี้ ใช้นิทาน เรื่อง “บีก้าม้าน้อย” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นวัดทักษะการอ่าน 5 ด้าน โดยแต่ละทักษะเด็กมีความสามารถทางการอ่าน อธิบายได้ดังนี้คือ

1.1 การอ่านคำที่คุ้นเคย หมายถึง เด็กอ่านออกเสียงคำที่เคยพบเห็น จากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

1.2 ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ หมายถึง เด็กบอกความหมายของคำที่อ่านได้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ว่าหมายถึงอะไร

1.3 การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน หมายถึง เด็กอาศัยภาพเป็นเครื่องชี้แนะเพื่อคาดเดาความหมายของคำและประโยค

1.4 การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ หมายถึง เด็กชี้และบอกคำศัพท์ที่เหมือนกันซึ่งอยู่ในหน้าเดียวกันได้

1.5 การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน หมายถึง เด็กชี้และบอกคำสองคำที่มีอักษรตัวแรกของคำเป็นตัวอักษรตัวเดียวกัน

2. ดำเนินการทดสอบกับเด็กเป็นรายบุคคล จำนวน 30 คน ใช้เวลาทดสอบคนละประมาณ 10 นาที วันละ 6 คน เป็นเวลา 5 วัน

3. แบบประเมินทักษะการอ่านนี้ ใช้ทดสอบกับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

วิธีดำเนินการ

1. ครูเตรียมนิทาน เรื่อง บีก้าม้าน้อย และพาเด็กแยกออกมาจากชั้นเรียน แล้วพูดกับเด็กว่า “วันนี้ครูมีนิทานเรื่อง บีก้าม้าน้อย มาให้หนูอ่านร่วมกันกับคุณครู เรามาเริ่มอ่านด้วยกันเลยนะคะ”

2. ครูเริ่มต้นอ่านนิทาน โดยครูนั่งข้าง ๆ กันกับเด็ก และเปิดนิทานให้เด็กดูพร้อมกับอ่านให้เด็กฟังทีละหน้า

3. ครูหยุดอ่านและถามเด็ก ตามคำถามที่กำหนดไว้ มีทั้งหมด 25 ข้อ

4. เมื่อครูถาม และเด็กตอบคำถามในแต่ละข้อ ให้บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนนทักษะการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย แล้วนำเด็กกลับเข้าชั้นเรียน และรับเด็กคนต่อไปมาทำการทดสอบจนครบ 30 คน

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนจะแบ่งตามระดับการตอบคำถามเป็น 2 ระดับ คือ ระดับคะแนน 1, 0 โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

เด็กตอบถูกต้อง	ให้คะแนน	1 คะแนน
เด็กตอบไม่ถูก หรือ ไม่ตอบ	ให้คะแนน	0 คะแนน

ตารางผนวกที่ 3 โครงสร้างแบบประเมินทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย

ข้อ	คำถาม	ทักษะการอ่าน 5 ด้าน				
		การอ่านคำที่คุ้นเคย	ความสามารถในการรู้จักคำศัพท์	การอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน	การจำแนกความเหมือนของคำศัพท์	การรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน
1	อ่านคำว่า “ม้า”	✓				
2	บอกความหมายของคำว่า “ม้า”		✓			
3	คาดคะเนคำ ไปตลาด / ไปโรงเรียน			✓		
4	อ่านคำว่า “แดง”	✓				
5	บอกความหมายของคำว่า “แดง		✓			
6	หาคำที่เหมือนกัน (ผืน / ใหญ่)				✓	
7	อ่านคำว่า “พ่อ”	✓				
8	บอกความหมายของคำว่า “พ่อ”		✓			
9	อ่านคำว่า “ไข่”	✓				
10	บอกความหมายของคำว่า “ไข่”					
11	อ่านคำว่า “นอน”	✓				
12	บอกความหมายของคำว่า “นอน”		✓			
13	คาดคะเนคำ เตะหมอน / กอดหมอน			✓		
14	หาพยัญชนะต้น “ก” (กอด-ก่อน)					✓
15	อ่านคำว่า “เท้า”	✓				
16	บอกความหมายของคำว่า “เท้า”		✓			
17	หาคำที่เหมือนกัน (วิ่ง / บีก้า)				✓	
18	อ่านคำว่า “อาหาร”	✓				
19	บอกความหมายของคำว่า “อาหาร”		✓			
20	หาคำที่เหมือนกัน (เพื่อน)				✓	
21	หาพยัญชนะต้น “ก” (เกิด-กัน)					✓
22	อ่านคำว่า “ต้นไม้”	✓				
23	บอกความหมายของคำว่า “ต้นไม้”		✓			
24	คาดคะเนคำ พรวนดิน /รดน้ำ			✓		
25	หาพยัญชนะต้น “ร” (รัก-รด)					✓
	รวม 25 ข้อ	**8**	**8**	**3**	**3**	**3**

แบบบันทึกคะแนนทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย

( ) ก่อนการทดลอง ( ) หลังการทดลอง

ชื่อ……..เลขที่.....

วันที่……เดือน……พ.ศ……เวลา……น.

ข้อ	คะแนนที่ได้		หมายเหตุ
	0	1	
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
รวม			**คะแนนรวม……..**

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

กิจกรรมการอ่านร่วมกัน

ภาพผนวกที่ 1 กิจกรรมการอ่านร่วมกัน ครูและเด็กอ่านนิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง

ภาพผนวกที่ 2 กิจกรรมสื่อภาษา ประดิษฐ์หุ่นถุงมือตัวละครในนิทาน เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง

ภาพผนวกที่ 3 กิจกรรมเล่นเกมทางภาษา เด็กเล่นเกมหาชื่อตัวละคร “เธออยู่ไหน”

ภาพผนวกที่ 4 ธนาคารคำ คำว่า “ม้า”

ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย 5 ด้าน

ภาพผนวกที่ 5 ทักษะการอ่านคำที่คุ้นเคย เด็กพบเห็นคำว่า “ต้นไม้” ซ้ำ ๆ หลายครั้ง

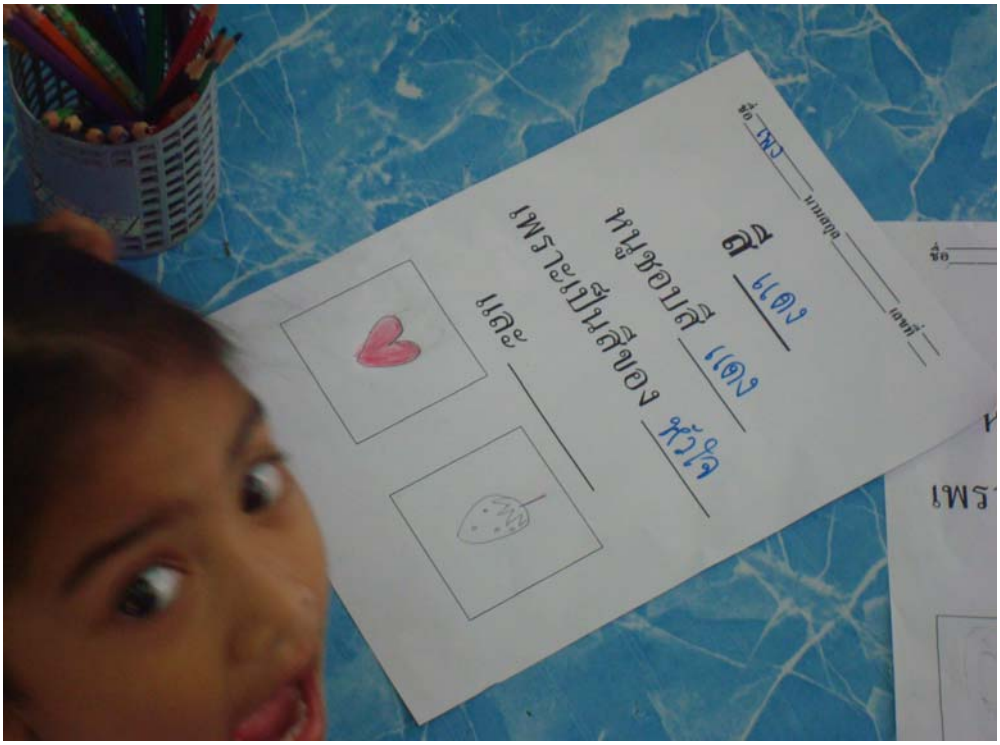

ภาพผนวกที่ 6 ทักษะความสามารถในการรู้จักคำศัพท์ เด็กทราบความหมายของ คำว่า “แดง”

ภาพผนวกที่ 7 ทักษะการอ่านคำโดยใช้รูปภาพในการคาดคะเน เด็กคาดเดาคำจากภาพประกอบในนิทาน

ภาพผนวกที่ 8 ทักษะการจำแนกความเหมือนของคำศัพท์ เด็กเล่นเกม “ล้วงกล่องหาคำเหมือน”

ภาพผนวกที่ 9 ทักษะการรู้จักคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน เด็กชี้และหาคำที่ขึ้นต้นด้วย “ร” เหมือนกัน 2 คำ

ภาพผนวกที่ 10 การประเมินทักษะการอ่าน จากนิทานเรื่อง “บีก้าม้าน้อย”

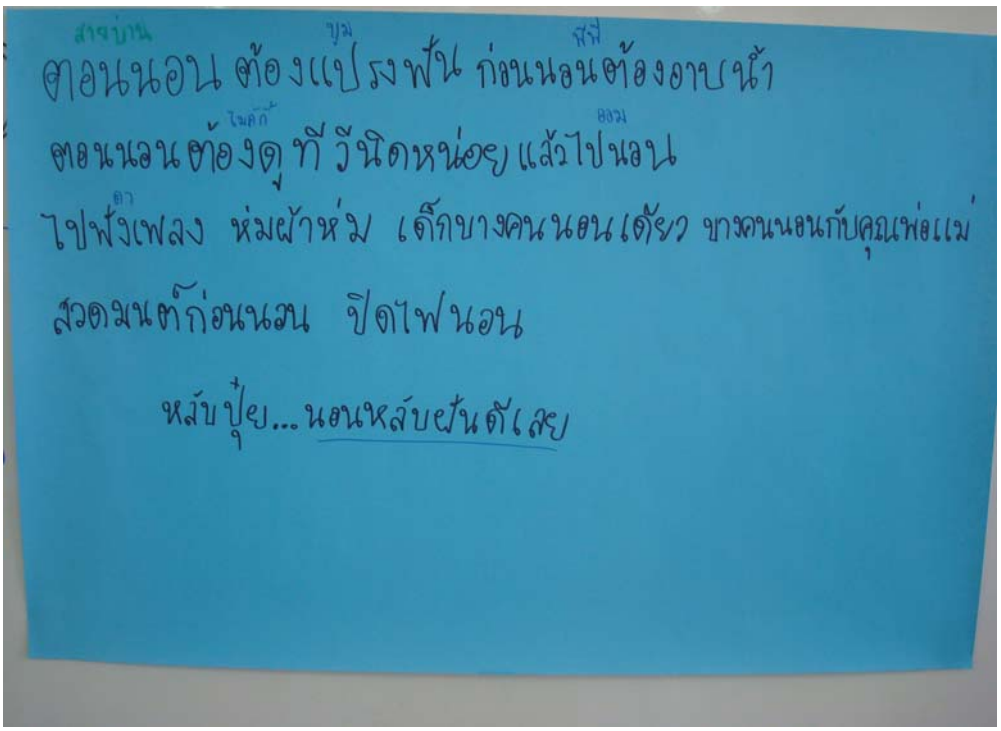

ภาพผนวกที่ 11 การเล่าประสบการณ์เดิมของเด็ก และการพบเห็นคำว่า “นอน” บ่อยครั้ง

ภาพผนวกที่ 12 การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยวิธีลงมือปฏิบัติทำไข่เจียวด้วยตนเอง

ภาคผนวก ฉ

นิทานและเกมประกอบการจัดกิจกรรมการอ่านร่วมกัน

นิทานเล่มใหญ่ เรื่อง ม้าน้อยร้องเพลง

เรื่อง ชัยฤทธิ์ ศรีโรจน์ฤทธิ์
ปั้นภาพ นฤมล ตนะวรรณสมบัติ

หน้า 2 เอ้ก อี้ เอ้ก เอ้ก อากาศแจ่มใส ยังมีพ่อไก่ ตัวใหญ่เสียงดัง ขันเสียงไพเราะ เสนาะน่าฟัง
เอ้ก อี้ เอ้ก เอ้ก

หน้า 3 สัตว์น้อยสัตว์ใหญ่ ในฟาร์มแสนสุข ได้ยินเสียงปลุก ลุกขึ้นทันที ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ
แม่เป็ดทราบดี ล้างหน้าเร็วรี่ ร้องอีกทีดัง ก้าบ ก้าบ ก้าบ ก้าบ

หน้า 4 เจ้าแกะขนปุย แก้มยุ้ยน่ารัก ร้องเพลงทายทัก ยักย้ายเอวส่าย แบ๊ะ แบ๊ะ แกะร้อง
ดังก้องทั่วไป แกะร้องอย่างไร ร้องให้ฟังที แบ๊ะ แบ๊ะ แบ๊ะ แบ๊ะ

หน้า 5 มอ มอ มอ มอ ใครหนอร้องดัง เสียงมีพลัง ก้องกังวานไกล แม่วัวนั่นเอง
ร้องเพลงออกไป วัวร้องเสียงใหญ่ ร้องใหม่อีกที มอ มอ มอ มอ

หน้า 6 ในเล้าเจ้าหมู นอนอยู่ไม่ลุก เพื่อน ๆ ต้องปลุก เจ้าหมูลุกตื่น อู๊ด ๆ เสียงหมู ไม่รู้วันคืน
นอนหลับทั้งยืน ยังฝันร้องดัง อู๊ด อู๊ด อู๊ด อู๊ด

หน้า 7 เป็ด แกะ วัว หมู น่าดูหนักหนา เจ้าไก่ตั้งท่า เท่กว่าใคร ๆ ต่างร้องบรรเลง
เป็นเพลงสุขใจ ร้องเพลงเพลงใหม่ ฟังให้ดีดี เอ้กๆ ก้าบๆ แบ๊ะๆ มอๆ อู๊ดๆ

หน้า 8 เจ้าม้ามาใหม่ เพิ่งอยู่ในฟาร์ม อยากร้องเพลงตาม ด้วยความสนใจ ฮี้ ฮี้ ฮี้ ฮี้
เอ๊ะ นี่เสียงใคร แม่เป็ดสงสัย เสียงใครตลกจัง

หน้า 9 ฮี้ ฮี้ ฮี้ ฮี้

หน้า 10 ม้าน้อยเสียใจ เสียงไม่ไพเราะ เสียงฉันไม่เพราะ ร้องเพลงไม่ได้ ลองร้องแบบเป็ด
เสียงเด็ดเกินใคร เปล่งเสียงออกไป ไม่เอาไหนเลย ฮ้าบ ฮ้าบ ฮ้าบ ฮ้าบ

หน้า 11 เสียงเป็ดไม่ไหว ลองใหม่ดีกว่า เสียงวัวกินหญ้า ท่าทางน่าฟัง ม้าน้อยตั้งใจ
ร้องใหม่อีกครั้ง เสียงไม่น่าฟัง ยังไม่ถูกใจ

หน้า 12 ลองเสียงเจ้าแกะ แบ๊ะ แบ๊ะ ดีกว่า คงจะเข้าท่า เพื่อนน่าชอบใจ เจ้าม้าลองร้อง
เสียงก้องออกไป เสียงตัวอะไร ไม่น่าฟังเลย แฮะ แฮะ แฮะ แฮะ

หน้า 13 เปลี่ยนเป็นเสียงหมู ฟังดูคงดี ลองร้องอีกที เสียงนี้คงไหว ม้าร้องแบบหมู ฟังอยู่ตกใจ
คล้ายเสียงหวูดรถไฟ วิ่งไปวิ่งมา ฮู้ด ฮู้ด ฮู้ด ฮู้ด

หน้า 14 ยังเหลือเสียงไก่ ลองใหม่อีกครั้ง ร้องให้ดังดัง ตั้งใจให้ดี ม้าน้อยร้องไป ไม่ร้องฮี้ ฮี้
ม้าร้องทันที เสียงนี้แปลกจัง เฮก ฮี้ เฮก เฮก

หน้า 15 ม้าน้อยเสียใจ แต่ไม่ท้อแท้ ถึงเราเสียงแย่ แม้ไม่เอาไหน ลองอีกสักครั้ง ร้องดังลั่นไป ไม่เลียนแบบใคร ใช้เสียงตัวเอง ฮี้ ฮี้ ฮี้ ฮี้

หน้า 16 จิ๊บ จิ๊บ จิ๊บ จิ๊บ นกกระจิบทัก เสียงใครน่ารัก อยากรู้จักไว้ ม้าน้อยงุนงง ทำหน้าสงสัย กระจิบพูดใหม่ ให้ฟังอีกที จิ๊บ จิ๊บ จิ๊บ จิ๊บ

หน้า 17 กระจิบบอกว่า ม้าร้องเพลงเพราะ กระจิบฉอเลาะ ไพเราะจับใจ ม้าน้อยยินดี มีความมั่นใจ ม้าร้องเพลงใหม่ ให้ฟังอีกที ฮี้ ฮี้ ฮี้ ฮี้

หน้า 18 ถึงเช้าวันใหม่ พ่อไก่ขันปลุก เป็ด แกะ วัว ลุก ทุกตัวแจ่มใส มีแต่เจ้าหมู ดูเพลียกว่าใคร ทั้งหมดตั้งใจ ขานไขร้องเพลง

หน้า 19 เอ้ก ๆ ก้าบ ๆ แบ๊ะ ๆ มอ ๆ อู๊ด ๆ

หน้า 20 ม้าน้อยเดินมา เพื่อนจ้าสวัสดี ฉันร้องฮี้ ฮี้ ฟังดูดีไหม จังหวะนั้นมี ดนตรีเร้าใจ เพื่อน ๆ ชอบไหม ฟังใหม่อีกที

หน้า 21 กุบ กับ กุบ กับ

หน้า 22 ทั้งหมดบรรเลง เป็นเพลงดังก้อง ต่างตัวต่างร้อง ร้องเพลงทำท่า แสนสุขอุรา น่าฟังจริง จริง

หน้า 23 อู๊ด อู๊ด กุบ กับ
ก้าบ ก้าบ มอ มอ
เอ้ก เอ้ก ฮี้ ฮอ
มอ มอ แบ๊ะ แบ๊ะ

จงจับคู่ภาพสัตว์กับเสียงร้องของสัตว์ให้ถูกต้อง

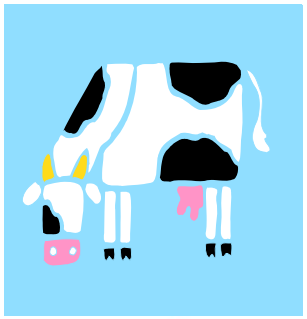

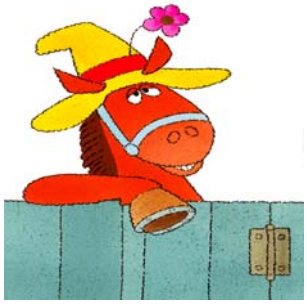

มอ มอ มอ	
ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ	
แบ๊ะ แบ๊ะ แบ๊ะ	
อู๊ด อู๊ด อู๊ด	

จงหาและกากบาท (X) ทับคำ 2 คำที่เป็นคำเดียวกัน

1.

เสียง	ฟัง	ร้อง	ร้อง

2.

ม้า	แกะ	เป็ด	ม้า

3.

ตัว	เพื่อน	ดัง	เพื่อน

4.

มอ	แบ๊ะ	มอ	ฮี้

5.

น้อย	พ่อ	เดิน	น้อย

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวมัชฌิมา สืบพงษ์
วัน เดือน ปีที่เกิด	วันที่ 14 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดกาญจนบุรี
ประวัติการศึกษา	การศึกษาบัณฑิต (บรรณารักษ์ศาสตร์)
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร